Poštnina plačana v gotovini

GORENJSKI GLAS

LETO V. — ST. 50 — CENA DIN 6.—
KRANJ, DNE 6. DECEMBRA 1952

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA GORENJSKO

GLASUJMO ZA SVOBODO IN NEODVISNOST DOMOVINE!

Volivci-frontovci

Goriče vabijo k tekmovanju

Predvolilna aktivnost je zadnje dni dosegla vrhunec. Frontna organizacija občine Goriče v kranjskem okraju ne želi, da bi njeno ime bilo zapisano na dnu lestvice. Nasprotno, zastavila si je nalogo, uvrstiti se med najboljše. Prepričani smo, da bo uspela, saj tudi pri vseh dosedanjih volitvah ni zaostajala. Trdna volja in enotnost njenih članov ji bo zagotovila uspeh.

V začetku predvolilne kampanje so priprave sicer malo pešale, ker vaški odbori niso bili dovolj dejavni, vendar so si kmalu opomogli. Anketa, ki so jo razpisali, je bila vzodbuda za razmišljanje o dosedanjem de-

Kdo bo imel boljši uspeh na volitvah - Kje bo več enot zaključilo glasovanje pred 19. uro - Kje bodo lepše okrasili volišča

lu občinskega odbora in o kandidatih. To je bil uvod, ki je pokazal razpoloženje volivcev. Frontni odbori so takoj nato sklicali vrsto sestankov. Njim so sledili zbori volivcev, ki so poleg izbire kandidatov pretresali tudi celo vrsto gospodarskih vprašanj: v Goričah vodovod, gasilski dom in strojni dom, v Trsteniku šola ter obnova cest po vsej občini. Izbrali so res dobre kandidate, vendar zanimanje za volitve s tem ni prenehalo. Držijo se načela: med dobrimi izberimo najboljše! Povsod živahno razpravljajo o njih in tehtajo, komu naj izkažejo zaupanje. Prav gotovo bo odločitev zrela.

Občinski odbor OF je poskrbel, da razpoloženje ne zamre. Najprej je dal vzpodbudo vaškim odborom, da začno tekmovati med seboj. Kosali se bodo za prvo mesto v občini. Istočasno pa je na vzpodbudo volivcev pozval na tekmovanje občinske odbore OF Tržič, Naklo, Predoslje in Preddvor.

Pomerili naj bi se, kdo bo imel boljši uspeh na volitvah, kje bo več volilnih enot zaključilo glasovanje pred 19. uro in kje bodo lepše okrasili volišča.

Goričani se pripravljajo v trdni nameri, da v tem tekmovanju zmagajo. Ponovno so sklicali množične sestanke in se pogovorili o vsem, kar zadeva volitve. Vse množične organizacije mobilizirajo svoje članstvo, ker želo na volitvah dostojno izraziti svojo ljubezen do sicialistične domovine.

Med najboljšimi dajmo priznanje najboljšim

Dosedanji predsednik Okrajnega ljudskega odbora v Kranju tovariš **MIRAN KOŠMELJ** tudi to pot kandidira v železnikih za Okrajni ljudski odbor. V kranjskem okraju je malo ljudi, ki se

zanimajo za politično in javno življenje, pa ne poznajo tega starega partizanskega borca, nosilca odlikovanj: Reda bratstva in enotnosti in Zaslug za narod. Kdo ne pozna tega ljudskega poslanca, ki je bil izvoljen v Ljudsko skupščino LRS leta 1946 in 1950? Potem ko je po osvoboditvi imel razne odgovorne dolžnosti v Ministrstvu za notranje zadeve LRS in bil direktor Glavne uprave za državne nabave pri vladi LRS ter pomočnik predsednika Sveta za blagovni promet LRS, je bil spomladi 1952 leta izvoljen za predsednika Okrajnega ljudskega odbora v Kranju in na tem položaju v popolnosti in uspešno opravljavljal svoje delo.

*

Kranjski volivci bodo v nedeljo volili v Okrajni ljudski odbor tovarišico **MARIJO PEKLENIKOVO - VUKO**, sekretarko Okrajnega odbora in članico Glavnega odbora AFŽ. Že v stari Jugoslaviji je bila borka za pravice delavskega razreda in sodelovala z nekaterimi vodilnimi funkcionarji njegove avantgarde. Od samega začetka narodnoosvobodilne vojne je bila zelo delavna v OF. Njena hiša je bila zbirališče številnih borcev in organizatorjev ljudske vstaje kranjskega okrožja. Nemški okupatorji so jo preganjali in zapirali, ona pa je leta 1944 ušla iz Begunj v partizane, kjer je imela

odgovorne funkcije pri Pokrajinskem odboru OF za Gorenjsko. Tudi dobra vzgojiteljica svoje družine je bila, saj sta bila oba njena sinova hrabra aktivista, diverzanta in borca v partizanski vojski. Po osvoboditvi se povsod udejstvuje v javnem življenju in je sedaj zelo delavna aktivistka, čeprav ji njena služba direktorja Tovarne čevljev v Kranju jemlje dosti prostega časa.

*

Na terenu Rupa v Kranju kandidira za Okrajni ljudski odbor zaslužna aktivistka in politična delavka **MIRA SVETINOVA - VLASTA**. Osvobodilno gibanje na Gorenjskem je že od vsega začetka vezano z njenim imenom. Že junija 1941. leta jo najdemo kot člana Oblastnega komiteja SKOJ-a za Gorenjsko, v novembru, ko se je formiral Pokrajinski komite Komunistične partije, pa je postala njegov član. Delala je predvsem na področju Jesenic, Bohinja, pa tudi Kranja in Kamnika. Maja 1942. leta je odšla v Ljubljano in tam delala v ilegali do oktobra 1944. Takrat je predstavljala enega najmočnejših stebrov Osvobodilne fronte v Ljubljani. Nato je odšla na Štajersko kot instruktor Centralnega komiteja KPS in tam preživela najtežje dni velike nemške ofenzive. Neposredno pred osvoboditvijo je prišla v Beograd, kjer je organizirala vrnitev slovenskih izseljencev.

Je ljudski poslanec v republiški skupščini. Razen tega je član Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije in GO AFŽ Slovenije in vsestransko politično razgledana žena. V delavskem gibanju sodeluje že od leta 1938. Zanj žrtvuje vse svoje sile in sposobnost. Zato so jo frontovci mesta Kranja enoglasno izbrali za svojega kandidata in bodo tudi v nedeljo na volišču oddali zanjo svoj glas.

*

V Goričah kandidira za občinski ljudski odbor in Okrajni ljudski odbor tov. **IVAN MAJDIČ**, upravitelj instituta za tuberkulozo na Golniku. Kljub svoji preprostosti in skromnosti si je ustvaril med vsem tamkajšnjim prebivalstvom neprisiljeno in iskreno avtoriteto, saj vsi poznajo njegovo voljo do dela, organizacijske sposobnosti, njegovo mržnjo proti birokratizmu in pristen tovariški odnos do vsakega poštenega človeka. Kljub temu, da je preobremenjen s svojim strokovnim delom, posveča mnogo časa pionirski organizaciji, hkrati pa je še predsednik Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko pri Okrajnem ljudskem odboru v Kranju, kjer je njegova prisotnost in politična zrelost bila vedno zelo koristna.

*

V Tržiču kandidira za Okrajni ljudski odbor **DUŠAN HORJAK**. Ni Tržičan, pa ga vendar vsi prav dobro poznajo kot pridnega in zavednega državljana. Poznajo njegovo delo direktorja Bombažne predilnice in tkalnice, vedo, da je sposoben gospodarstvenik. Na svojem položaju ne uveljavlja proslule »direktorske linije«, temveč nasprotno vzpodbuja notranjo demokracijo in daje vso pomoč delavskemu svetu in upravnemu odboru. Vzorno upošteva vse pobude sindikalne organizacije, komuni-

stov in delavcev vobče. Tudi njegovo delo kot predsednika okrajnega gospodarskega sveta je povsem pravilno in zelo koristno.

Izvira iz nameščenske rodbine. Ima jugoslovansko in češko tekstilno strokovno izobrazbo. Sodeloval je v narodnoosvobodilni borbi, kjer se je odlikoval po hrabrosti. Po vojni je imel več odgovornih funkcij v tekstilni industriji.

Prebivalstvo Tržiča, ki visoko ceni njegovo politično predanost in sposobnost v upravljanju gospodarstva, ga bo z zaupanjem volilo za odbornika Okrajnega ljudskega odbora.

Jeseniški kandidati - vredni zaupanja

Med kandidati, ki so jih izbrali jeseniški volivci za odbornike v bodoči ljudski odbor mestne občine, je večina znanih in predanih aktivistov, ki so že neštetokrat izkazali svojo predanost socializmu. Kdo od Jeseničanov ne bi poznal **ANTONA MOŽETA**, člana DS Železarne Jesenice, **JOŽETA SVETINA**, predanega frontnega aktivista z Javornika, **GIZELE KNAFLIČEVE**, aktivne žene iz Podmežaklje, **ALBINA KOBENTARJA**, starega borca za delavske pravice, ki so ga izbrali na terenu Groblje, mladinca **FRANCA SMOLEJA** iz Javorniškega rovta, **MINKE PESJAKOVE**, upravnice osnovne šole na Jesenicah itd. Še in še bi jih lahko našteli, saj je na Jesenicah med izbranimi kandidati večina takih, ki zaslužijo zaupanje ljudi in ki nikdar niso držali križem rok. Mnogi med njimi so si zaslužili tudi vstop v ZKS, razen tega nosijo še razna odlikovanja in pohvale.

Volivci terena Ukova so si med drugimi izbrali za svojega kandidata tudi **ANTONA MOŽETA** predvsem zato, ker ima lastnosti, s katerimi si je pri ljudeh pridobil veliko zaupanje in ker je vse svoje življenje ostal zvest delavskemu razredu in slovenski zemlji. Sedaj je Može delavec v Železarni. S požrtvovalnim delom, poštenostjo in revolucionarnostjo se je kaj kmalu priljubil med delavci. Izvolili so ga za sekretarja osnovne partijske organizacije v obratu, v delavski svet in za člana Mestnega komiteja ZKS za Jesenice. Pri dosedanjem delu v Železarni Jesenice je dobil že sedemkrat naziv udarnika.

Može izhaja iz revne kmečke družine slovenskega Krasa blizu Postojne. Fašistično nasilje je poseglo tudi v Možetovo družino. Tudi Antona Možeta so silili, naj vstopi v fašistično stranko, vendar ga niso speljali na led. Može se je zavedal, da je Slovenec in da tega ne more storiti. Zato se je napotil v svet, iskat boljšega življenja, katerega je našel šele v novi Jugoslaviji.

Bilo je leta 1928, ko je šel v Argentino. Delal je pri raznih gradbenih podjetjih. V kamnolomu se je spoznal s člani komunistične partije in leta 1933. tudi sam pristopil v Partijo. Vrnil se je v domovino.

V Zagrebu se je vključil tudi v politično delo. Sodeloval je v ursovih sindikatih in bil organiziran v »Hrvatski radnički savez«. Leta 1936. se je prijavil kot prostovoljec za Španijo, bil pa je na otoku Braču zajet z drugimi tovariši vred od jugoslovanske policije. Obsojen je bil na dve leti odvzema pravice do dela.

Šele leta 1941. je dobil s pomočjo svojih tovarišev spet redno zaposlitev v neki tovarni. Vseskozi je bil povezan z zagrebškimi aktivisti in delal v političnih pripravah za upor. Ustaši so mu bili kmalu za petami in je moral že februarja 1942. leta stopiti v ilegalo, maja meseca istega leta pa je šel v partizane.

Danes je rezervni podporočnik in nosi tri odlikovanja iz NOB. Lansko leto je bil tudi delegat na kongresu ZB NOB v Beogradu.

Zato so volivci terena Ukova upravičeno lahko ponosni na svojega kandidata, ki jih bo prav gotovo najbolje zastopal v bodočem ljudskem odboru in z bogatimi izkušnjami, ki jih je pridobil v življenju, pomagal še drugim, mlajšim odbornikom.

Tudi mimo **MAKSA DOLINARJA** ne moremo. Rojen je bil leta 1904 in je po poklicu kovač. V jeseniški železarni je bil štirikrat proglašen za udarnika in enkrat za novatorja. Zaradi svoje delavske zavesti je bil več let sindikalni funkcionar na Javorniku, potem član upravnega odbora Železarne, od leta 1951 pa je predsednik upravnega odbora tega velikega podjetja. Tovariš Dolinar je bil kljub svojim letom tudi partizanski borec v Gradnikovi brigadi. Član Zveze komunistov je od leta 1945. Danes je član mestnega komiteja ZKS na Jesenicah. Kot zaveden delavec je bil že v stari Jugoslaviji včlanjen v takratni SMRJ. V letih 1948—50 je bil član mestnega ljudskega odbora, kot vesten delavec pa je bil tudi odlikovan z medaljo dela.

Kamniški frontovci so izbrali dobre kandidate

Na območju kamniške občine, ki je za predstoječe občinske volitve razdeljena na 12 volilnih enot — osem jih je v mestu, a štiri v okolici — je čutiti moč-

no predvolilno razgibanost. V zadnjem času so imeli dobro obiskane predvolilne sestanke v Palovčah, Nevljah, Tunjicah in nekaterih predelih mesta Kamnika. Na njih se je največ razpravljalo o predloženih kandidatih OF, komunalni dejavnosti mestne občine in gospodarskih načrtih bližnje prihodnosti. Povsod so dali volivci polno priznanje dosedanjemu občinskemu odboru, ki je v kratkem času šestih mesecev storil več v komunalni dejavnosti kot vsi MLO od osvoboditve sem. Odstranjene so podrtine bivšega kamniškega doma na Glavnem trgu in obnovljena vogalna mestna hiša, kjer so pridobili štiri nova družinska stanovanja. Tlakovana je cesta proti tovornemu kolodvoru, a zdaj tlakujejo cesto proti kolodvoru Kamnik-mesto, urejena in razširjena je cesta proti »Titanu«, gradijo betonski most čez Tunjščico, popravljeni in obnovljeni so mostovi čez Nevljico, urejen park pred gimnazijo in drugi. Dosti se je delalo na razširitvi vodovoda in elektrifikacije in podobno. Današnji mestni občinski odbor je znal dobro obrniti prav vsak dinar, da je bil porabljen koristno in v prid vsem občanom.

Takšna razgibana komunalna dejavnost je bila možna tudi zategadelj, ker ji je bil stalni usmerjevalec in voditelj dosedanji predsednik LOMO tov. **ALFRED JANKO**, ki ga najdeš povsod in vedno pri delu. Partizan med vojno, po osvoboditvi pa dober prosvetni delavec in gospodarstvenik, kandidira tudi v novi mestni občinski odbor. Vsi Kamničani želijo, da bi tak človek ostal še naprej na čelu mestne občine.

Tovariš TOMO BREJC je govoril na Primskovem

Samoupravnost - velika pridobitev

PREMOSTILI BOMO POSLEDICE SUŠE. — ŽENE NAJ BODO DOSTOJNO ZASTOPANE V ORGANIH OBLASTI

V zadružnem domu na Primskovem pri Kranju se je pretekli torek, 2. decembra zbralo nad pet sto volivcev k velikemu predvolilnemu zborovanju, na katerem je govoril član Centralnega komiteja ZKS in minister republiške vlade tovariš **Tomo Brejc**. Zborovanje je v imenu Mestnega občinskega odbora OF začel tovariš **Ivo Svetina**, zastopniki pionirjev pa so pozdravili tovariša Brejca in izročili temu staremu borcu za pravice delavskega razreda lep šopek gorenjskih nageljev.

Tovariš Brejc se je zahvalil za povabilo, naj pride na Primskovo, za katerega ga veže nebroj spominov iz stare Jugoslavije in iz časov narodnoosvobodilnega boja.

GOVOR LJUDSKEGA POSLANCA

V govoru je najprej orisal položaj v današnjem svetu, grozečo napetost med velesilami, posebno pa napadalnost in brutalnost Sovjetske zveze, ki tira svet v nenehno oboroževanje. Tako moramo dajati 27 odstotkov celotnega narodnega dohodka za oborožitev in tudi manjše države so prisiljene k temu. Švica, n. pr., ki skoraj ne pozna vojne, žrtvuje še odstotek več in drži vsakega četrtega moža pod orožjem. Če bi bilo pri velesilah več spoštovanja mallih narodov in načela enakopravnosti vseh narodov, bi današnji svet izgledal dosti lepše.

Precej obširno je govornik razpravljal o posledicah letošnje suše in poudaril, da bomo premostili tudi te težave, če bomo složno čuvali enotnost vsega delovnega ljudstva. Dejal je, da spričo suše in izdatkov, ki jih dajemo za učvrstitev naše ljudske armade, da bi slednja bila sposobna, upreti se vsakemu napadalcu, v prihodnjem letu ne bomo mogli napraviti vse tisto, kar bi sicer lahko. Toda kljub temu se bo v občinah lahko zgradilo marsikaj. Tovariš Brejc je posebno predlagal, naj bi naše občine gradile majhne, toda dobro mehanizirane industrijske obrate, ki imajo to prednost, da lahko zaposlijo tisto delovno silo, ki ne more v velike industrijske centre, hkrati pa pomenijo važno dopolnilo na tržišču.

Poudaril je tudi načelo samoupravnosti, na čigar temelju delajo naši občinski ljudski odbori. Pozval je vse volivce, naj složno volijo tiste kandidate Osvobodilne fronte, ki bodo močna opora in zagovornik delovnega ljudstva, njegov sposoben predstavnik v samoupravi, ki pomeni veliko pridobitev, za katero smo se pod bivšimi režimi zaman borili. Zato je tudi treba pri volitvah odstraniti vse tisto, ki so sodelovali z bivšim Koroše-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Glasujmo za najboljše!

Ločani bodo storili prav, ko bodo izvolili v Ljudski odbor mestne občine tovarišico **VERO DOLENČEVO**, upravnico mestnega podjetja »Odeja«. Ta stara partizanka-borka in nositeljica odlikovanj, ni pri Škofjeločanih priljubljena le zato, ker je sposobna predsednica Mestnega odbora AFŽ, ampak tudi zaradi svoje delavnosti na vseh poljih družbene dejavnosti in zaradi svojih osebnih odlik.

*

V Zalem logu v Selški dolini so volivci izbirali med najboljšimi. Za kandidata za Občinski ljudski odbor so izbrali tudi tovariša **ANTONA ŽBONTARJA**. Slavec — to je njegovo partizansko ime — je dobro znan po vsej Gorenjski, saj je bil med prvimi, ki so se postavili po robu okupatorju. Poznajo ga številni prvi partizani, ki jih je leta 1941. oborožil in opremil. Ta sposoben organizator in predan borec je odšel v NOV leta 1942. in imel tam več odgovornih in zaupnih nalog. Ko je po vojni kot oficir JLA izstopil iz vojske, je nemudoma pričel z neumornim političnim delom v svojem kraju in s svojo politično razgledanostjo in gospodarskim znanjem zelo koristil njegovemu razvoju. Predvsem njemu gre zasluga, da so v Zalem logu postavili elektrarno in tako omogočili svoj gospodarski napredek. Po reorganizaciji krajevnih ljudskih odborov je postal podpredsednik Občinskega ljudskega odbora v Zalem logu. Na tem mestu je imel lepe uspehe in se pokazal vrednega zaupanja, ki ga že dolgo uživa pri vseh, ki ga poznajo. Tovariši so ga izvolili za sekretarja osnovne partijske organizacije in kasneje za sekretarja občinskega komiteja ZKS, saj neutrudno dela na vseh področjih.

*

PETER NAGLIČ je v Žireh, pa ne samo tam, zelo priljubljen politični delavec in komunist. V narodnoosvobodilnem boju je sodeloval od leta 1941., v partizanih pa je bil od leta 1943. Tega delavnega aktivista in zastopnika delavskih interesov, ki pa tudi ne zapostavlja koristi malega in srednjega kmeta, dobrega vzgojitelja mladine, inštruktorja v vajeniški šoli v Žireh, bodo volivci prav gotovo izvolili v občinski ljudski odbor Žiri, saj je z vsem dosedanjim delom dokazal, da je dovolj sposoben in predan graditvi socializma v naši domovini.

*

Na zboru volivcev v Kranju so le-ti postavili za svojega kandidata tovarišico **MARIJO STRAJNARJEVO**, zaslužno delavko v organizaciji AFŽ in poslanca ljudske skupščine FLRJ. Že pred vojno je ta delavka v stari Jugoslaviji aktivno delovala v sindikatih in v letih 1935 in 1936 sodelovala v stavki, zaradi česar je dolgo trpela brezposelnost. V narodnoosvobodilnem gibanju je sodelovala že od leta 1941 in bila tudi borka v vrstah narodnoosvobodilne vojske. Po osvoboditvi je bila tajnica Glavnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije in vseskozi članica Okrajnega komiteja KPS. Sedaj je organizacijski sekretar Mestnega komiteja Zveze komunistov Slovenije v Kranju.

*

V Goričah v kranjskem okraju kandidira za Občinski in Okrajni ljudski odbor sekretar Okrajnega odbora Zveze borcev tov. **MARTIN KOŠIR**, uslužbenec Okrajne zveze kmetijskih zadrug v Kranju. V Goričah poznajo sposobnost in predanost tega starega partizana in koroškega borca. Spominjajo se njegovih zaslug v borbi za večjo storilnost dela v poljedelstvu in vedo, da bo njegova prisotnost v omenjenih organih ljudske oblasti mnogo koristila našemu delovnemu človeku na vasi.

SMILJA GOSTIŠEVA

Med kulturnimi delavkami mesta in okraja Kranja zavzema najvidnejše mesto povsod znana in priljubljena Smilja Gostiševa, profesorica in predsednica Sveta za prosveto in kulturo okraja Kranj, ki kandidira za Okrajni ljudski odbor.

Najljubša ji je mladina in žene. Zato jo vidimo prva leta po vojni kot upravnico Dijaškega doma v Škofji Loki, nato kot načelnico Agit-prop oddelka pri Okr. komiteju Zveze komunistov, nato kot profesorico na I. drž. gimnaziji v Kranju, kjer službuje še danes. Vsa leta je sodelovala pri Okrajnem odboru AFŽ in še danes se bavi z vprašanji žena. Že dve leti je članica Okrajnega komiteja Zveze komunistov. Kot visoko kulturna žena uspešno vodi delo Sveta za prosveto in kulturo pri Okrajnem ljudskem odboru v Kranju ter skrbi, da se šolstvo v kranjskem okraju pravilno razvija. Povsod, kjer se dela na izboljšanju stanja mladine, žena in kulture vobče, je navzoča tovarišica Smilja.

BRATA KAVČIČA — KANDIDATA ZA OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

Kavčičevi so v vsej Škofji Loki znani kot stara revolucionarna rodbina. Že pred vojno so bili borci za boljše življenje delovnega ljudstva in za njegove pravice. Med vojno sta od štirih sinov dva padla v partizanskih vrstah. Dva sta preživela. Prvi, Niko, major Jugoslovanske ljudske armade in nosilec spomenice 1941 je v vsej škofjeloški okolici popularen in priljubljen. Škofjeločani poznajo njegove odlike doslednega in sposobnega zastopnika graditve socializma v naši domovini. Drugi, Pavle, sedaj nameščenec v Ljubljani, prav tako zasluži priznanje njegovi predanosti in sposobnosti, ki mu jo bomo izkazali tako, da ga bomo, kakor tudi njegovega brata, volili v Okrajni in Občinski ljudski odbor.

Niko Kavčič

*

Tovariš **LOVRO CERAR** je v Tržiču komaj dve leti. Vendar tam ni človeka, ki ga ne bi poznal. Po njegovi zaslugi je družbeno življenje in delo Ljudskega odbora mestne občine, kateremu predseduje, v tem času zelo napredovalo. Ni dvoma, da ga bodo vsi tržiški občani z veseljem ponovno izvolili v Občinski in Okrajni ljudski odbor. Po poklicu je delavec, požrtvovalen, napreden, priljubljen in nepristranski aktivist. Od leta 1941 je sodeloval v narodnoosvobodilnem boju, 1942. leta pa je odšel v partizane, kjer se je boril v raznih enotah. Sedaj je sekretar Mestnega komiteja Zveze komunistov Slovenije in član Okrajnega komiteja.

Tudi mladina naj bo zastopana v prihodnjem okrajnem organu oblasti. Prav je, da kandidira v Okrajni ljudski odbor Kranj tudi mladinka **TONČKA LESJAKOVA**. Ko bo izvoljena, bodo volivci videli, da se niso zmotili. To jim že danes lahko povedo Ločani, kjer v Trnju ob Stari Loki kandidira to veselo, delovno in sposobno dekle. Sedem članov njene rodbine je bilo v partizanih. Očeta so ji okupatorji umorili, požgali dom. Čeprav zelo mlada je že leta 1942 postala članica Zveze slovenske mladine, naslednje leto pa so Hafnerjevo Zvonko — to je njeno partizansko ime — že sprejeli v SKOJ in kasneje v Partijo, — tako je bila požrtvovalna in hrabra. Odlikovana je bila z Redom hrabrosti in z odlikovanjem za zasluge za narod.

Vemo, da bodo Ločani radi izvolili v Okrajni ljudski odbor to skromno in priljubljeno mladinko.

*

Po združitvi bivših krajevnih ljudskih odborov v občini Selca je postal predsednik njenega ljudskega odbora tovariš **FRANC RANT**. Zelo uspešno vodi ta ljudski odbor in upravičeno uživa splošno priljubljenost pri delovnih ljudeh. Ta mali kmet je sodeloval z narodnoosvobodilnim gibanjem od leta 1941., v partizansko vojsko pa je vstopil v letu 1943. Zaradi hrabrosti in požrtvovalnosti so ga že naslednje leto sprejeli v Komunistično partijo. Vemo, da ga bodo občani Selc, ki poznajo njegovo delavnost, izvolili v Občinski in Okrajni ljudski odbor.

JANEZ JENKO

V občinski ljudski odbor Smlednik kandidira Janez Jenko, zadružnik iz Zapog. V narodnoosvobodilni borbi je bil dvakrat odlikovan za hrabrost in za zasluge. Vsa družina je sodelovala z narodnoosvobodilnim gibanjem že od leta 1943.

1. decembra 1951 je s svojima sestrama prevzel 26 hektarov zapuščene zemlje, ki je prej pripadala državnemu posestvu, in jo pričel obdelovati. Takrat je dobil tudi nekaj poslopij in nekaj osnovnih strojev. S svojim delom je posestvo tako gospodarsko dvignil, da je lahko z njegovim donosom plačal vse stroške za krmo, živino, semena in inventar, kar je vse skupaj znesio 400.000.— din. Tudi hlev je adaptiral, za kar ga je samo material stal 70.000.— din.

Samo on in predsednik bivše kmečke delovne zadruge v Zapogah sta ostala zadružnika, s svojim delom pa sta ustvarila toliko, da ima zadružna ekonomija sedaj v banki že 700.000.— din. Kljub temu, da na posestvu delajo samo štirje ljudje, so njihovi uspehi res nepričakovani. Želimo jim še mnogo uspeha in prepričani smo, da bodo Smledničani tega zaslužnega zadružnika z veseljem izvolili v občinski ljudski odbor.

Iz govora tovariša BREJCA

(Nadaljevanje s 1. strani)

vim režimom ali šestojanuarsko diktaturo. Tudi žene naj bodo dostojno zastopane v organih ljudske oblasti, je dejal tovariš Brejc, saj ponekod, zlasti v vprašanjih zavarovanja prosvete itd., vidijo dalje in bolje od moških.

H koncu je še omenil ogromen ugled, ki ga danes uživa naša domovina pri naprednih ljudeh v inozemstvu prav zaradi globoko demokratičnih in socialističnih sprememb, ki smo jim priča, pa se često niti ne zavedamo njih zgodovinske važnosti.

Po govoru so se volivci pogovorili še o nekaterih gospodarskih zadevah. Iz dvorane so odstranili reakcionarja in bivšega starojugoslovanskega orožnika Tonija, ki je z izzivanji poizkušal žaliti enotnost delavcev in kmetov v novi Jugoslaviji. Res. Za take ni mesta na zboru volivcev, pa tudi v Osvobodilni fronti ga ni!

Frontovci so že „sestavili“ Okrajni ljudski odbor Radovljica

Že pri izbiri kandidatov so volivci radovljiškega okraja predvidevali posamezne frontovce za določene naloge v novem okrajnem odboru. Za predsednika so »postavili« tov. **MILANA KRISTANA**, katerega pač ni treba še posebej predstavljati. Saj ga zaradi njegove poštenosti in revolucionarnosti ne pozna samo ves radovljiški okraj, ampak tudi vsa Slovenija in dobršen kos Jugoslavije. Za podpredsednika predlagajo tov. **BOGDANA KNAFLIČA**, komercialnega direktorja jeseniške železarne, ki naj bi kot napreden gospodarstvenik prevzel tudi posle okrajnega sveta za gospodarstvo. V svet za gospodarstvo predlagajo tudi tov. **VIKTORJA ROPRETA**, direktorja železarne. V svet za gradnje in komunalne zadeve naj bi prišli tov. ing. **PAVLE HAFNER**, tov. **LOJZE KOMIC** ter tov. **MAKS DOLINAR**; v svet za zdravstvo in socialno politiko pa tov. **JANKO AVSENIK** in **IVICA KLINAR**.

Janez Kocjančič

V te kandidate imajo frontovci popolno zaupanje in jih bodo v nedeljo tudi volili.

JANEZ KOCJANČIČ kandidira v Gorjah pri Bledu za Okrajni ljudski odbor v Radovljici. Ne samo v Gorjah, tudi v dosti širšem krogu je priljubljen ta stari partizanski borec — nosilec spomenice 1941. Po vojni je vneto delal na političnem in upravnem področju in nekaj časa vodil Krajevni ljudski odbor. Razvoju zadružništva v tem delu Gorenjske je Janez Kocjančič posvetil vso skrb. Je ustanovitelj kmečke delovne zadruge v Gorjah. Gotovo bodo volivci tudi na volitvah pokazali, kako visoko ga cenijo.

PROVOKACIJA jim ni uspela

V slepem sovraštvu do naše družbene ureditve reakcija ne pozna meja. Pripravljena je pljuniti tudi v lastno skledo, če misli, da bo s tem škodovala ugledu naše ljudske oblasti. Tako se je peščica združenih klerikalcev in informbirojcev spravila prejšnji teden nad kapelico pri Ocepkovi gostilni na Hrušici in jo pognali v zrak. Načrti sovražnikov socializma so več kot naivni. S porušitvijo kapelice so hoteli oblatiti naše aktiviste in prevaliti krivdo nanje. Pa jim je spet enkrat spodletelo. Naši ljudje namreč predobro vedo, da se aktivisti s takim pobalinstvom nikdar niso ukvarjali in se tudi ne bodo. Nočni izzivači in povzročitelji škode, ki je nastala v razbitih šipah sosednih hiš, bodo prejeli zasluženo kazen.

SVEČANE PROSLAVE

29. novembra na Gorenjskem

Na Jesenicah . . .

Dolga veriga najrazličnejših prireditev v počastitev Dneva republike — od Hrušice do Koroške Bele — so najzgovornejši dokaz ljubezni našega ljudstva do svobodne domovine.

Proslave so se začele na Jesenicah že 28. novembra. Tega dne so v železarni odkrili spominsko ploščo padlim livarjem in otvorili nove higienske naprave v livarni. Na predvečer praznika se je zbralo na trgu pred gimnazijo številno občinstvo, ki je nato krenilo z godbo in baklami proti tovarni, od tam po Ulici Toneta Čufarja in Delavski ulici pred Fizkulturni dom, kjer je bila ob osmih slavnostna akademija. Slavnostna akademija je bila tudi na Hrušici in na Javorniku.

Na Dan republike je bilo v železarni ob pol osmih odkritje spominske plošče padlim borcem in razvitje prapora na prometu, ob devetih pa slovesen začetek obratovanja novih kavperjev, pražilnih peči in SM peči v martinarni. Ob 11. uri je bilo slovesno odkritje spomenika padlim borcem na Javorniku, zvečer pa slavnostna akademija v dvorani »Svobode« pri Jelenu in v Fizkulturnem domu. Mestno gledališče Jesenice in »Svoboda« na Javorniku sta Dan republike počastili s slavnostno premiero »Operacija«, dramo Mire Pucove iz časa osvobodilnega boja.

V Tržiču . . .

Prav lepo je uspela akademija v počastitev Dneva republike v Tržiču. Posebno so presenetile dobro naštudirane pesmi, ki jih je zapel mešani zbor »Svobode« pod vodstvom tovariša Demšarja. Nihče se ne bi nadejal, da je mogoč tak hiter napredek zbora, ki je nastal šele pred meseci.

Pozdraviti je tudi okusno sceno, ki je bila kljub svoji skromnosti zelo efektna.

Vendar si ne moremo kaj, da ne bi opozorili na točko, ki nikakor ne sodi k proslavi takega praznika. Pripadnik Jugoslovanske ljudske armade je v sporedu ob slabi spremljavi harmonike zapel dve dolgi ljubezenski narodni pesmi. Na stran to, da poslušalci niso razumeli njihove vsebine, saj je bilo to morda še boljše. Gre prav za to vsebino. Na svečanih proslavah nismo vajeni poslušati ljubezenskih pesmi, še manj pa tistega proslulega »kafanskega sevdaha«, ki je nastal po razlastitvi in izgonu turških fevdalcev iz Bosne in Hercegovine in ki le toži po starih »dobrih« časih, ko so »nekad sevdalisali, šerbet pili i plakali«, kot smo to slišali s tržiškega odra. Daleč smo od tega, da bi nasprotovali seznanjanju našega prebivalstva s srbsko in hrvatsko pesmijo, saj je vsem tako zelo ugajala »Kozara« v izvedbi mešanega zbora Svobode. Nasprotujemo le nazadnjaškemu obujanju skominov po begovskem brezdelju in pokvarjenosti, ki je živelo na račun ljudskih žuljev, želimo pa si lepe, res ljudske narodne pesmi vseh jugoslovanskih narodov — in to mnogo več kot doslej. Ne moremo razumeti, da so prireditelji proslave sprejeli tako točko v svoj spored, saj so bile ostale točke, ki so jih prispevali pripadniki garnizije, zelo lepe in umestne.

N. N.

V Kranju . . .

Kranj je svečano proslavil 29. november. Na osrednji akademiji, ki je bila v veliki dvorani Sindikalnega doma na predvečer zgodovinskega dneva, so razen slavnostnega govora tovarišice Gostiševe, nastopili tudi pripadniki JLA in Prešernov pevski zbor. Proslava je lepo uspela, le predvajanje filmov morda ni bilo docela umestno.

Splošno razpoloženje prebivalstva pa je do neke mere kazila slaba ureditev mesta, predvsem izložbenih oken. Vse graje je vreden postopek Mestne slaščičarne, ki je lokal preprosto zaprla. Nič manjše graje pa niso vredna tudi tista podjetja, ki so poleg vsega mogočega špecerijskega in manufakturnega blaga, postavile miniaturne šopke, zastavice in slike. Kako je treba dostojno urediti izložbo za tak praznik, se vsakdo lahko nauči pri trgovskih podjetjih »Tkanina« in »Kokra«. Tudi lastniki hiš se niso potrudili, kot bi bilo treba. Posebno očiten je primer Gorjančeve hiše (bolje rečeno bloka hiš) na Koroški cesti, kjer je visela samo ena — in še to razcefrana — zastava.

In nazadnje nekaj, kar govori o skrajni malomarnosti: še tri — štiri dni po proslavi je viselo vse polno zastav po hišah. Tudi po izložbah si še opazil sem in tja podobne »sledove«. Na vrhu Jelenovega klanca pa je še tri dni ponesrečen slavolok oviral promet.

V Podbrezjah . . .

Telesnovzgojno društvo Partizan v Podbrezjah nima sicer najprimernejših prostorov za svoje udejstvovanje, a požrtvovalnost mnogih članov, posebno pa vaditelja tov. Stanka Tonklija, omogoča, da društvo prav dobro dela.

Na Dan republike je okrog 40 telovadcev domačinov navdušilo gledalce v Zadružnem domu s fizkulturno akademijo. Proste vaje s kiji so prožno izvajale mladinke, izmed katerih zaslužijo pohvalo zlasti delavke, ki se pozno zvečer vračajo od dela domov in žrtvujejo za vaje marsikak večer. Za akademijo jih je pripravljala tov. Ivanka Jelenc, ki kod telovadka in športnica zasluži priznanje, saj je tudi ena izmed redkih podeželskih deklet s padalskim znakom. Pri talni telovadbi je vrsta mladincev izvajala premete, prevale, medvedji skok skozi krog, stojo na rokah in premete s pomočjo sotelovadcev. Od mladincev je pri vajah na orodju pokazal največ spretnosti Janko Peternelj, od članov pa Jože Kovačič, na drogu in Janez Pirih na bradlji.

Odmori med posameznimi točkami so bili spretno izpolnjeni z nastopi vokalno-instrumentalnega seksteta Jerala in Rozman, pevskega zbora, pionirjev in članov Z. B. Tako je akademija, ne samo z ozirom na slavnostni govor tov. Franceta Cvenklja, temveč tudi po svoji celotni vsebini imela značaj pestre proslave.

Tako so Podbrežani ponovno dokazali, da je tudi v majhnem kraju možno mnogo ustvariti, če delajo organizacije v medsebojni povezavi. Gotovo pa je tudi, da bi bila pot do še lepših uspehov na raznih področjih kulturnega udejstvovanja mnogo lažja, če bi bilo zlasti med mladino več discipline, natančnosti, točnosti in pri nekaterih tudi manj osebne užaljenosti.

V Medvodah . . .

Že na večer pred državnim praznikom je bilo v Medvodah zelo svečano razpoloženje. Organizirana je povorka skozi mesto, katere so se poleg šolske mladine udeležile vse množične organizacije, zastopstva delovnih kolektivov, TVD »Partizan« in ostala društva. Nato so imeli svečano akademijo. O pomenu Dneva republike je govoril tov. Žagar. Pri kulturnem programu je z uspehom sodelovala šolska mladina. Za zaključek so predvajali film »Barba Žvane«.

Na Dan republike pa so v Pirničah odkrili spominski plošči na rojstni hiši padlega komandanta slovenskih partizanov Franca Staneta-Rozmana in na domu padlega narodnega heroja Tineta Rožanca. Odkritju spominskih plošč je prisostovalo nad 1500 ljudi. Med vidnejšimi predstavniki so bili zapaženi na teh slavnostih predsednik ljudskega odbora mestne občine Ljubljana tov. Jaka Avšič, predstavnik CK ZKJ Viktor Avbelj in drugi. Pri odkritju prve spominske plošče je govoril o življenju in delu Franca Staneta-Rozmana tov. Jaka Avšič, dočim je pri rojstni hiši Tineta Rožanca imel slavnostni govor tov. Gabrovšek. Pri teh slavnostih sta sodelovali godbi na pihala gasilcev iz Medvod in »Tine Rožanc« iz Ljubljane ter njihov pevski zbor. Po končani komemoraciji so prisotni s cvetjem zasuli plošči narodnih herojev.

V Kamniku . . .

V Kamniku je proslava Dneva republike potekla zelo slovesno. Popoldne je bila proslava v gimnaziji. Slavnostni govor je imel profesor Lah, nato pa so se vrstile pevske točke, dvospevi, recitacije in zborne recitacije. Za zaključek so višješolci predvajali skeč iz prvih dni narodne osvoboditve in venček srbskih narodnih kol. Proslava je bila dobro obiskana in nastopajoči so za pester spored dobili vse priznanje.

Zvečer je bila v okviru novo ustanovljenega delavsko kulturnega društva »Solidarnost« slavnostna akademija v dvorani podjetja »Kamnik«. Po himni, ki jo je zapel gimnazijski pevski zbor, je bil slavnostni govor, ki so mu sledile pevske točke. Nastopili so moški zbor »Solidarnosti« in mešani zbor »Planika« ter gimnazijski mladinski mešani zbor, vsi pod vodstvom pevovodje prof. Viktorja Mihelčiča. Višješolci kamniške gimnazije so uprizorili zborovsko recitacijo »Minuta molka«. Za folklorne nastope sta poskrbeli folklorni skupini sindikalne podružnice »Titana« in mladine iz Strajn. Spored je zaključilo prvo slovensko društvo »Lira«, ki je pod vodstvom pevovodje Cirila Vremšaka zapelo štiri pesmi. Spored je bil dostojen praznika, ki so ga Kamničani s to proslavo počastili.

V Šenčurju . . .

Tudi Šenčur je imel lepo proslavo Dneva republike. Iz leta v leto so proslave lepše in popolnejše. Na večer pred praznikom je bila v prosvetnem domu proslava, katero je priredil občinski odbor OF v Šenčurju. Sodelovali so: gasilska godba, ki je prispevala prvo in zadnjo točko, igralska skupina KUD »Lenart«, največ točk pa je prispevala šolska mladina, ki je nastopila z izbranim programom. Ljudje, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano, so z burnim ploskanjem dajali priznanje vsem nastopajočim. S to proslavo so Šenčurjani — razen počastitve velikega dne — tudi pokazali, kako zelo se zanimajo za kulturno življenje. Zato upamo, da bodo z vso resnostjo poprijeli za delo pri dovršitvi zadružnega doma, ki jim je za poživitev kulturno-prosvetnega dela prepotreben.

V Poljanski dolini . . .

V Poljanah je na večer pred praznikom mladina iz tamkajšnje gimnazije priredila uspelo svečano akademijo. Nastopili so s petjem, glasbenimi točkami in folklornimi igrami. V Gorenji vasi pa je bil organizator proslave nadvse delavni TVD »Partizan«, ki je prav tako priredil za domače občinstvo akademijo, ki je lepo uspela.

Zunanjepolitični komentar

Proces na Pankracu

Vse kaže, da se na Češoslovaškem, pa tudi v drugih državah »ljudske demokracije« pripravlja nov val »čistk«, ki od časa do časa tirajo v smrt nove in nove garniture vodilnih in »ljubljenih« osebnosti iz državnega in partijskega aparata teh ruskih gubernij. Še zadnje ostanke samostojnosti ali pa vsaj želje po samostojnosti, katerih senca iz ljudskih množic včasih prodre tudi med »komuniste«, je treba do korenin iztrebiti, hkrati pa držati v pokornosti in stalni grozi vse podrejene — od sekretarja »bratske« partije do zadnjega sužnja v uranskem rudniku in koncentracijskem taborišču — da si ne bi drznili, misliti kaj drugega, kot v danem trenutku veleva dnevni časopis.

V sodni dvorani proslule češke ječe Pankrac v Pragi, kjer je tudi že sedel naš pisatelj Prežihov Voranc, so prejšnji teden uprizorili velik sodni proces proti vidnim osebnostim iz češke satelitske partije, Clementisu, Slanskemu in skupini soobtoženih, ki so pred letom tudi sami na enak način uprizarjali sodne razprave in pošiljali ljudi v smrt. Sodijo jim, da bi nekako opravičili težko stanje, v katerem živi danes češki delavec, še bolj pa, da bi zagrozili vsakemu, ki misli na samostojnost, in zagotovili brezpogojno pokornost ljudem, ki so današnje obtožence zamenjali na njihovih položajih, jutri pa bodo tako kot le-ti sedeli na zatožni klopi in deklamirali naročene samoobtožbe.

Zanimivo je, da sovjetska propaganda to pot precej močno udarja na strune narodnostne mržnje. Nihče od obtoženih ni Čeh. Največ jih je Židov, eden pa Slovak. Zato je tudi glavna ost procesa naperjena proti »mednarodnemu sionizmu« — ustvariti hoče videz, da so vsemu krivi le Židje. Ni napak, če se spomnimo, da je prav isto delal tudi Hitler, ko je prišel na oblast. In res. Protižidovsko gonjo zasledujemo v satelitskih deželah že nekaj let, v sami Sovjetski zvezi pa se preganjanje Židov kaj malo razlikuje od tistega v fašistični Nemčiji.

Kakor je pričakovati od vsakega procesa pod škornjem sovjetskih »osvoboditeljev«, tudi na zadnjem niso pozabili Jugoslavije. Kako naj bi jo? Saj jim je najhujši trn v peti. Vsako, tudi najmanjše protivljenje liniji vsakokratnega »vodstva« jih z besom spominja na našo domovino. Zato so obtožili Slanskega nič manj kot tega, da je hotel postati »češki Tito«. Seveda je priznal. Priznali so sploh vsi. Dobro so se naučili svoje vloge, saj so proces pripravljali dolge mesece. Clementis, eden od najvidnejših, ki so izvršili leta 1948. znani februarski prevrat, je priznal celo to, da je »agent ameriškega agenta Beneša«. Priznal je celo to, da je že leta 1947 »podpiral protisovjetsko politiko Jugoslavije okoli Trsta in Koroške«. Prav to dejstvo s praškega procesa nam kaže, kako dvolična je bila takrat sovjetska diplomacija, ki je na zunaj podpirala koristi naše dežele, v resnici pa gledala le na svoje lastne. To so danes v Pragi tudi sami odkrito priznali.

Kljub dolgim pripravam iz nič nikdar ne nastane nič drugega, kakor sama revščina, ki jo pač lahko izkoristijo samo za svoje notranje potrebe — za zastraševanje lastnega ljudstva. Zato je bil proces tajen. Vse, kar je bilo na njem rečenega, potem brezskrbno lahko prikrojijo svojim potrebam, tajnost pa opravičujejo s tem, da ne smejo opozoriti tistih, ki so vpleteni v sodelovanje s sedaj že mrtvimi obtoženci. To nam kaže, da se pripravljajo še novi in novi procesi, nova in nova preganjanja funkcionarjev, pa naj so bili še tako »zaslužni« in zvesti izpoinjevalci telefoničnih ukazov iz Kremlja za izkoriščanje in zatiranje lastnega ljudstva.

Z letne mladinske konference kranjskega okraja

Mladina na poti k novim uspehom

ŠE TESNEJŠE SODELOVANJE V UPRAVLJANJU GOSPODARSTVA NE ADMINISTRATIVNI UKREPI TEMVEČ VZGOJA OSAMOSTALITEV KRAJEVNIH VODSTEV

V nedeljo, 30. novembra je doživela mladina kranjskega okraja lep praznik. Njeni delegati, izvoljeni na vaških in tovarniških aktivih ter mestnih mladinskih sestankih, so se zbrali na svojo letno mladinsko konferenco, da pregledajo uspehe in napake svojega dela v preteklem letu, da izvolijo svoje okrajno vodstvo in da se pogovorijo o delu v prihodnjem letu. V svečano okrašeni dvorani tovarne »Iskra« v Kranju je v prisotnosti tovarišice **Vide Tomšičeve**, organizacijskega sekretarja Centralnega komiteja ZKS, tovariša **Franca Popita**, sekretarja Okrajnega komiteja ZKS, **tovariša Iva Svetine**, ki je zastopal Mestni komite ZKS, in številnih drugih gostov — zastopnikov množičnih organizacij — prečitala sekretarka Okrajnega komiteja Ljudske mladine tovarišica **Zvonka Lesjakova** izčrpno in globoko poročilo, ki mu je sledila živahna razprava. Tako referat kot diskusija sta razen vidnih uspehov, ki jih je dosegla mladina v preteklem letu, posebno poudarila še nekatera vprašanja, ki zaslužijo dokaj pozornosti mladinske organizacije. Tako so n. pr. govorili o potrebi pridobivanja še neorganizirane mladine v LMS, o ustvarjanju pogojev za ustanovitev mladinskih organizacij v nekaterih vaseh, kjer mladinci še nimajo svojih aktivov, o pojavih birokratizma v nekaterih mladinskih vodstvih, ki je skoraj v celoti že odpravljen, o skrbi za vajence, predvsem pa o sodelovanju mladine v delavskem upravljanju gospodarstva in njenem zanimanju za politično in javno življenje na vasi.

V SOCIALIZMU MILIJONI SVOBODNO GRADIJO SVOJO PRIHODNOST

Prav toplo pozdravljena od vseh prisotnih je na konferenci govorila tudi tovarišica Vida Tomšičeva. Opozorila je, da pretekli šesti kongres komunistov Jugoslavije ni le eden izmed kongresov, ampak da odraža vse tiste globoke spremembe, ki so nastopile v naši domovini in o katerih danes govori ves svet. Dejala je, naj se mladina pri študiranju gradiva s kongresa poglobi v te spremembe, naj se zaveda veličine dobe, v kateri živimo, naj se zave, da je naš današnji boj prav tako junaški in še veliko bolj zgodovinski kakor tisti čas, čigar svetle tradicije slavimo. Poudarila je, da so v današnji Rusiji pozabili na Lenina, ki je dejal, naj tovarne upravljajo delavci, kateri danes živijo pod hujšim terorjem kot kdaj koli prej. Oblastniki sadistično uničujejo vsako senco odpora in socialistične kritike. Dejala je, da so jugoslovanski komunisti napovedali odločen boj proti birokratizmu, to je tisti sili, ki hoče uničiti iniciativo in revolucionarni duh delovnih ljudi. To je zgodovinski dogodek v svetovnem delavskem gibanju. Še nobena država razen Jugoslavije se ni lotila te naloge. Tovarišica Tomšičeva je nas pozvala, naj vsa današnja mlada generacija nosi idejo tega boja v srcih in naj ga uspešno konča. Pozvala je mladinsko organizacijo, naj vsem mladincem kaže ideale osvoboditve ljudstva in človeštva, ideale ki vedno v revolucionarnem poletu združujejo mlade ljudi okrog njihovega jedra — komunistov.

V nadaljevanju je tovarišica Tomšičeva dejala, da obstoji socializem v tem, da si milijoni svobodno gradijo svojo prihodnost tako, kakor sami želijo. Zato so se jugoslovanski komunisti že davno odpovedali administrativnemu vladanju. Njihova naloga je, biti vzor in vzgajati množice, da same odločajo o svoji usodi. Tudi mladinska organizacija naj bo predvsem vzgojna organizacija, v kateri se bodo mladinci svobodno dokopali do svojega gledanja na svet in predanosti socializmu. V delu mladinske organizacije naj se razvija odkritosrčna diskusija, odpravi naj se vsaka dvoličnost nekaterih mladincev, ki se na sestankih kažejo za zelo zavedne, v zasebnem življenju so pa daleč od lika dobrega mladinca. Mladinska organizacija naj se odpove administrativnim ukrepom in naj le z vzgojnimi merami pridobiva neorganizirane mladince v svoj krog. Z veliko tekmo v vzgoji mladine nam bo uspelo pridobiti še tiste mladince, ki so danes pod vplivom raznih reakcionarjev, zlasti protiljudske duhovščine. Dejala je, da je odnos mladinske organizacije in njenih članov do neorganiziranih mladincev danes osnovno vprašanje, na katerem merimo sposobnost vsakega posameznega mladinskega aktiva.

Tovarišica Tomšičeva je še precej govorila tudi o morali današnje mladine. Dejala je, da kljub temu, da je mladina danes veliko manj pokvarjena kakor kdaj koli, vendarle moramo govoriti o njeni morali. Osnovni vzrok pijančevanju, ponočevanju in pojavom napačnih odnosov med mladinci in dekleti, kar opažamo pri nekaterih maloštevilnih mladih ljudeh, je v tem, da slednji še nimajo svoje osebne perspektive, da ne vedo, kam naj bi vložili svoje sile, ki jim prekipevajo. Drugi vzrok pa je neposredno povezan z zastarelim in reakcionarnim gledanjem na ženo, ki ga je del naše mladine podedoval iz stare družbene ureditve. O teh vprašanjih naj mladinska organizacija hrabro spregovori. Žena je enakovredna moškemu. Nikako junaštvo ni, če se fant koristi z naivnostjo dekleta, ki misli da je glavno, da se čimprej poroči. V mladinskih aktivih naj odkrito govorijo o vseh teh stvareh, kajti potrebno je, da so si mladinci o tem na jasnem.

USTVARJANJE SOCIALISTIČNEGA JAVNEGA MNENJA

V imenu Mestnega komiteja ZKS je konferenco pozdravil tovariš Ivo Svetina in zlasti poudaril potrebo po tesni in pristni povezavi med melavsko in kmečko, industrijsko in obrtniško mladino. Rekel je, da to ni samo ozko mladisko vprašanje. To je sestavni del borbe, ki jo bijemo za ustvaritev socialističnih odnosov med ljudmi vobče. Omenil je važno nalogo, ki jo ima tudi mladina, — ustvarjanje novega, socialističnega javnega mnenja. Dejal je, da je mladina po svojem naprednem bistvu najbolj organsko povezana s socializmom in ta naloga zanjo ne bo težka. Tudi v popularizaciji delavskih prosvetnih društev »Svoboda« in njihovem ustanavljanju po vsem podeželju naj ima mladina važno vlogo. Opozoril je tudi na to, kako važno je gojiti v mladinskih vrstah tradicije Narodnoosvobodilnega boja, se na njih vzgajati in nadaljevati tisto pot, ki jo je v zgodovini mladih generacij hodil SKOJ.

SISTEMATIČNO DELO

Za delo v prihodnjem letu je Okrajna mladinska konferenca sprejela precej zahtevnih sklepov. Vsi občinski komiteji bodo do novega leta izdelali podrobne programe. V krajih, kjer še ni mladinskih organizacij, bodo mladinci dali pobudo za sodelovanje mladine v raznih društvih, njihovih sekcijah in krožkih ter za posečanje različnih tečajev. Dosti več pozornosti bodo posvetili gospodarskim in političnim vprašanjem svojega kraja, v podjetjih bodo aktivneje sodelovali pri delu delavskih svetov. Okrajni komite mladine bo odslej delal bolj sistematično in s pomočjo analiz proučeval posamezna vprašanja mladinskega dela. Tako bo še letos raziskal pogoje za življenje in delo organizacije med vajeniško mladino. Povsod, zlasti med šolsko mladino se bo organizacija borila proti vplivom reakcionarne duhovščine, malomeščanstva in informbirojskih parol. Tudi mladinskim vodstvom bo posvečeno več skrbi. Kmalu bodo pričeli v vseh občinah seminarji za vodilne mladince, na katerih se bodo spoznavali s spremembami v jugoslovanskem družbenem življenju in z delom v mladinskih aktivih. Vrhunec mladinskega dela v prihodnjem letu bo mesec maj — mesec mladosti.

V imenu Centralnega komiteja Ljudske mladine Slovenije je na konferenci tovarišica Zvonka Lesjakova podelila zastopinku mladine iz tovarne »Tiskanina« v Kranju lepo prehodno zastavo v znak priznanja za napore v predkongresnem tekmovanju. Lične diplome so prejeli številni mladinski aktivi in posamezni mladinci.

Izdelan je osnutek novega Ustavnega zakona

Po večmesečnem temeljitem delu je Svet za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti Zvezne vlade izdelal osnutek novega ustavnega zakona. Vlada ga je odobrila in dala v pretres javnosti v pričakovanju, da ga bodo naši delovni ljudje in njih organizacije resno proučili in dopolnili. Šele na osnovi vseh dopolnitev bo osnutek dobil končno obliko in bo poslan Ljudski skupščini v odobritev.

Osnutek novega ustavnega zakona je ogromna revolucionarna pridobitev nove Jugoslavije. Predstavlja zmago porajajoče se socialistične družbe nad državno kapitalistično birokracijo. Ta zakon ni nikaka umetna tvorba, propagandni letak ali proizvod praznih želja po nečem, kar je še daleč od ostvaritve. Odraža in daje zakonsko potrditev velikim družbenim spremembam, ki so se pri nas že zgodile. Le ugotavlja te spremembe, hkrati pa s svojimi določbami omogoča in zagotavlja ploden nadaljni razvoj socialistične družbe. Zakon bo pravno uveljavil vse daslej izbojevane pridobitve socialistične demokracije, prav tako pa ščiti našo družbeno ureditev pred sovražniki svobode. Zagotavlja nadaljnji razvoj ljudske samoupravnosti, neposredno odločanje delovnega ljudstva na vseh toriščih družbene dejavnosti.

Skratka, njegov pomen je dalekosežen zaradi korenitih sprememb, ki jih prinaša kot popolno novost našemu ljudstvu in celotnemu človeštvu. Zato bomo v prihodnjih številkah podrobneje seznanili bralce z njegovo vsebino.

O čemer nekdaj niti sanjati nismo smeli, je danes živa stvarnost

ZAVAROVANCI SAMI UPRAVLJAJO SVOJ ZAVOD. — SEDEŽ ZAVODA ZA RADOVLJIŠKI OKRAJ JE NA JESENICAH. — BORBA PROTI IZKORIŠČEVALCEM SOCIALNEGA ZAVAROVANJA. — DO KONCA OKTOBRA JE BILO IZPLAČANO ZAVAROVANCEM OKROG 400 MILIJONOV DINARJEV. — PRIVATNE DELODAJALCE BO TREBA STROŽJE KONTROLIRATI

V nedeljo je bilo na Jesenicah prvo zasedanje Zavoda za socialno zavarovanje radovljiškega okraja. Zasedanja so se kot gostje udeležili tov. Hartman, direktor republiškega zavoda za socialno zavarovanje, tov. Janko Rudolf, predsednik republiškega odbora Zveze sindikatov Slovenije in Franc Arh, predsednik okrajnega sindikalnega sveta.

Po uvodnih formalnostih je skupščina poslušala poročilo predsednika začasnega odbora tov. Franca Tomana in poročilo direktorja okrajnega zavoda tov. Megliča, nakar je sledila razprava.

S splošno decentralizacijo in demokratizacijo našega gospodarstva ter političnega in kulturnega življenja je bil z Uredbo z dne 2. julija 1952 postavljen tudi temelj za ustanovitev zavodov za socialno zavarovanje. Ker so Jesenice največje in najpomembnejše industrijsko središče v radovljiškem okraju, je sedež okrajnega zavoda, ki je začel poslovati 1. septembra letos, na Jesenicah. V začasni odbor zavoda so bili imenovani tovariši Janko Avsenik, Ivan Mikolič in Franc Toman kot zastopniki zavarovancev Železarne Jesenice, France Nagode za zavarovance državnih železnic, Mirko Mulej za zavarovance v Verigi - Lesce, Tončka Preželj za zavarovance LIP Bled in Ivan Šetinc kot zastopnik vseh upokojencev v radovljiškem okraju. Dočim so vsi imenovani tovariši dobro opravili svoje delo, pa se tov. Mirko Mulej iz Lesc do sedaj ni udeležil niti ene izmed 16 sej začasnega odbora.

Na območju okrajnega zavoda za socialno zavarovanje na Jesenicah je po podatkih od septembra meseca 15.009 zavarovancev in 2.019 upokojencev, skupaj torej nad 17.000 zavarovancev, katerim je bilo izplačanih samo letos do konca oktobra nad 308 milijonov dinarjev (denarno nadomestilo za čas bolezni in porodniškega dopusta, za pogrebnine in potne stroške, za dečjo opremo ob porodu in otroške doklade). Razen tega je bilo izplačano upokojencem in invalidom v industrijskih bonih nad 86 milijonov dinarjev. Skupaj je torej izplačanih v prvih desetih mesecih okrog 400 milijonov dinarjev.

Ob gornji visoki številki je zanimivo vprašanje, koliko zavarovancev je povprečno na bolniškem dopustu. Statistika pove, da imajo podjetja, ki zaposlujejo nad 100 delavcev, povprečno okrog 4 odstotke bolnikov, če pa upoštevamo tudi majhna podjetja, se odstotek zviša na 7%. To pomeni, da imajo največ bolnikov — in seveda tudi simulantov — majhna podjetja ter da bo treba znova uvesti kontrolo nad bolniki in »bolniki«. Ne moremo trditi, da bi zdravniki slepo poslušali stokanja namišljenih bolnikov, vendar so primeri, da se marsikdo pelje brez potrebe v Ljubljano k specialistu za to ali ono »bolezen«, da marsikateri »bolnik« doma opravlja najtežja dela in tako zavlačuje svoje zdravljenje. Najbolj kričeč je vsekakor primer, ko je neka oseba prejela po ponovnem zdravniškem pregledu kar 60.000 din oskrbnine. V resnici pa je ta oseba — ki je samo versko blazna, fizično sposobna za delo, saj je ves čas »bolezni« trdo delala na polju.

Razen izkoriščanja socialnega zavarovanja po simulantih, so uganjali vse mogoče nepravilnosti tudi delodajalci, posebno privatniki. Večina kmetov prijavlja svoje posle le kot gospodinjske pomočnice, ker velja zanje nižji prispevek kot za kmetijske delavce. Kmetje bi s takimi lažnimi prijavami radi preslepili organe socialnega zavarovanja. Zato jih bo treba naučiti, da njihovi hlapci in dekle niso nobene gospodinjske pomočnice, ampak delavci v kmetijstvu. Tudi nekateri privatni obrtniki so skregani s poštenostjo in se odtegujejo plačilu socialnih dajatev za svoje uslužbence. Naj navedemo samo Mirka Obida in Janka Novaka z Javornika, ki dolgujeta zavodu za socialno zavarovanje že dalj časa večje vsote. Mirku Obidu je zaradi tega zaplenila uprava za dohodke v Radovljici gotovino pri Narodni banki v znesku 400.000 dinarjev (!), a še vedno dolguje nad 70.000 dinarjev. Prav tako tudi brivec Janko Novak dolguje okrog 60.000 din. Vsem takim in podobnim bo treba nekoliko bolj trdo stopiti na prste.

Ker bo z januarjem 1953 okrajni zavod za socialno zavarovanje odvisen od lastnega proračuna, bo moral s premoženjem, ki mu je zaupano, gospodariti kar najbolj pametno v splošno korist vseh zavarovancev.

Volivci!

Z enotnim nastopom pri volitvah v občinske in v okrajni ljudski odbor bomo pokazali svoje zaupanje v najboljše člane Osvobodilne fronte in svojo trdno odločenost, smelo nadaljevati z graditvijo socializma v naši domovini.

V nedeljo — vsi na volišče!

Zanimivosti gospodarske statistike

POTROŠNJA NEKATERIH VRST BLAGA PO REPUBLIKAH

(Po »Borbi«)

Ob prelistavanju Mesečnega pregleda gospodarske statistike, ki ga izdaja Zvezni zavod za statistiko, naletimo na zelo zanimive številke. V statističnem pregledu za mesec oktober so podatki o blagovnem prometu v socialistični prodajni mreži na drobno za drugo četrtletje 1952. Poglejmo malo te številke!

V Sloveniji je največja potrošnja masti

Potrošnja masti je v tem obdobju znašala okoli 9 milijonov kilogramov, odnosno 560 gramov na osebo. Slovenija je na prvem mestu z 860 gramov, nato slede Črna gora s 710, Hrvaška s 660, Bosna in Hercegovina s 530 in šele nato Srbija s 440 in Makedonija s 350. Potrošnja olja je največja v Bosni zaradi številnih muslimanov, ki jim vera brani uživati svinjsko mast. Pripominjamo, da v teh številkah ni zajeta lastna potrošnja kmetov in tudi drugih, ki se preskrbujejo v državnih in zadružnih trgovinah. Slika bi bila sicer precej drugačna.

Bombažnih tkanin je prodano največ v Bosni in Srbiji, konfekcije pa največ v Bosni in Sloveniji

Državno povprečje je 82 centimetrov bombažnih tkanin na osebo. V Bosni je povprečje 83, v Srbiji 82, nato v Makedoniji 77, v Črni gori 74, v Hrvaški 70 in v Sloveniji 65 centimetrov. Bombažne konfekcije je prodano največ v Bosni in sicer 0.29 kosov na osebo, v Sloveniji 0.28, v Makedoniji 0.26, v Hrvaški 0.23, v Srbiji 0.21 in v Črni gori 0.17 kosov. Volnenih tkanin je največ prodano v Hrvaški.

Mila zopet največ porabi Slovenija, nato pa Hrvaška

Povprečje v državi je 230 gramov na osebo. Slovenija porabi 380, Hrvaška 290, Makedonija 270, Črna gora 230, Bosna 190 in Srbija 150. Tu velja pripomniti, da je v mnogih republikah, zlasti pa v Srbiji, zelo razvita domača proizvodnja mila na kmetih.

V potrošnji sladkorja je prva Slovenija, Srbija pa zadnja

Državno povprečje je 1260 gramov, v Sloveniji 2 kilograma in 300 gramov, v Hrvaški 1300 gramov, v Makedoniji 1280, v Bosni 1100, v Črni gori 1 kilogram in v Srbiji 900 gramov.

V Sloveniji se pije največ alkohola, v Bosni pa najmanj

V celi državi je bilo prodano v državni in zadružni trgovski mreži 7,6 milijonov litrov alkoholnih pijač, odnosno 0,470 litra na osebo. V Sloveniji je prodano 0,6, v Hrvaški, Črni gori in Makedoniji po pol litra, v Srbiji 0,4, v Bosni pa 0,3 litra na osebo.

Največ tobaka pokade Slovenci in Srbi

Povprečje za državo je 190 gramov na osebo, v Sloveniji 240, v Srbiji 200, v Hrvaški in Bosni 186, v Črni gori 140, v Makedoniji pa 110. Pri tem ne smemo pozabiti, da v Makedoniji, Črni gori in Hercegovini proizvajalci tobaka sami pokadijo znatne količine tobaka, nekaj pa prodajo tudi potrošnikom.

Slovenija je daleč pred drugimi v potrošnji svežega govejega in telečjega mesa

V celotni državi je povprečje 710 gramov mesa na osebo. V Sloveniji je povprečje 2 kigograma, v Hrvaški 820 gr, v Bosni in Hercegovini pol kilograma, v Srbiji 460 gr, v Črni gori 450 gr, v Makedoniji pa 430 gr. V potrošnji svinjskega mesa je na prvem mestu Srbija z 230 grami, povprečje za državo pa je 171 gramov.

Največ radioaparatov je kupila Makedonija

V celi državi je prodano v tem obdobju 6265 aparatov. Od tega odpade na Makedonijo 825, odnosno na 100.000 prebivalcev 63 aparatov. Na isto število prebivalcev je prodano v Sloveniji 60, v Srbiji in Bosni po 30, v Hrvaški 20, v celi državi pa 37 aparatov.

V Sloveniji in Hrvaški največ bero knjige in revije. V Sloveniji bero časopise mnogo več kot v drugih republikah

Prebivalstvo cele države je dalo v tem obdobju za knjige in revije 373 milijonov dinarjev, povprečno na prebivalca nekaj več kot 23 dinarjev. V Hrvaški in Sloveniji je vsaka oseba porabila skoraj 33 dinarjev, v Srbiji 19,5, v Makedoniji 19, v Bosni 15 in pol, v Črni gori pa 10 dinarjev.

S časopisi je stvar drugačna. Medtem ko je prebivalstvo celotne države dalo za časopise 294 milijonov, ali nekaj več kot 18 dinarjev vsak prebivalec, je vsak prebivalec Slovenije dal 262 dinarjev, v Hrvaški 18, v Srbiji 15 in pol, v Bosni 11, v Črni gori 5 in v Makedoniji le 0.8.

▲ Informbirojski biseri

Prepričljiv dokaz

»Jaz sem židovskega porekla« — je dejal obtoženi André Simon.

»V katerih državah obstaja protižidovski pokret?« — je vprašal nato sodnik.

»V ZDA in Veliki Britaniji«, je odgovoril obtoženi.

»V kateri državi je po zakonu zabranjen rasizem in protižidovski pokret«, je vnovič vprašal sodnik.

»V Sovjetski zvezi«, je pripravljeno odvrnil obtoženi.

Na ta način so hoteli v Pragi dokazati celemu svetu, da proces proti Slanskemu in soobtoženim ni bil protižidovsko pobarvan. Kaj takega si je lahko izmislila le žandarska logika enkavedejevskih učencev.

*

Utemeljena obtožnica

Obtoženi in sedaj že ubiti Frank je bil kaj čuden krivec. Prva njegova krivda je bila, da je med vojno pomagal hitlerjevcem pobijati Žide v koncentracijskih taboriščih. S tem bi se vsak pameten človek strinjal. Toda praško sodišče je za nas premodro, da bi ga dojeli. Druga krivda Franka namreč glasi, da je po vojni kot visok funkcionar pomagal Židom reševati njih kapital pred novo oblastjo.

*

Bolgarski rudarji odgovarjajo za napake sovjetskih inženirjev

Ruski »strokovnjaki« so krivi za lanskoletno veliko nesrečo v rudnikih Dimitrovo, ki je terjala ogromno število smrtnih žrtev. Do nesreče je prišlo vsled eksplozije velikih količin plina v rudnikih. Krivdo za nesrečo pa se ni smelo pripisati ruskemu strokovnemu vodstvu — treba je bilo najti drugi vzrok. Izmislili so si sabotažo in kaznovali z visokimi kaznimi bolgarske rudarje, nezanesljive elemente.

GORENJSKI PIONIR

IVAN RIBIČ: 10 (Iz zbirke: Povesti z gorà)

Godec Miha in divji mož

Kosmati Jošt je debelo pogledal in po bradi so se mu potočile — solzè. Bohinjci so bili ž njim vred veseli razsodbe. Najveljavnejši možje iz vasi so pristopili k Mihu:

»Bister si in pravičen. Ostani v Bohinju. Bodi naš rihtar.«

»Za župana nam boš, Miha!« so zaorili Bohinjci v en glas.

»O jej, o jej!« Miha je široko zdehnil. »Kaj takšnega si pa res nisem zaslužil. Saj bi me bilò konec od dolgega časa, če bi moral županovati. A obiščem vas kmalu in rad«, je rekel.

»Nikamor ne hôdi! Jance imaš pri nas, ki smo ti jih dolžni za plačilo. Hiš je precej v dolini, a jancev dobiš enako število.«

»Mjà, to je že res. Vendar bi vam tako-le povedal... Da bi se z janci po svetu otepal, ne gre. Da bi ostal v Bohinju, dokler jih ne pospravim, bi se utegnil odebeliti in postarati. Oboje je nàpak! Veste kaj, Bohinjci, tako-le napravimo: če se tole vaše planinsko strašilo izkaže pri delu in paši, jih dajte njemu za doto, če bi se kdaj ženil.«

Bradati Jošt je pocedil še debelejše solze. Miha mu je brž razvezal vezi in preden je kdo od Bohinjcev utegnil kaj reči i zaradi tegà i kaj proti zaradi jancev, je Miha že urezal na gosli najbolj veselo, kar jih je znal.

Bohinjci so se zavrteli — silni Jošt pa kar sam na tisti travnik. Lotil se je skal, kot da se otroci igrajo s kamenčki in jih znašal na kup kraj poti.

Tri dni so veseljačili Bohinjci, tri dni je orjaški Jošt nosil skalovje s travnika. Bohinjci so omagali od rajanja, Jošt je očedil travnik.

»Prav smo storili, da smo poslušali Miha«, so rekli in naročili Joštu, naj se kar pripravi, da gre za pastirja.

Miha se je odpravljal na pot. Že se je z vsemi poslovil, ko je z blejske strani pridrvel voz. Blejci so Mihu zastavili pot:

»O, Miha, prošnjo imamo! Zvedeli smo, da nam hoče gosposka odtočiti jezero, da bi mu potlej dno preorali in sadili krompir. A nam ni živeti brez vode! Pomagaj, če moreš!«

»Saj nisem minister, da tako prosite. Blejci štemani! Samo godec sem.«

»K cesarici pojdi! Če nihče, ti jo uženeš.«

Dolgo so silili vanj, preden so ga preprosili.

»Naj bo! Grem«, se je vdal.

Videli so, da se je nameril naravnost na Dunaj, kjer se je v tistem času šopirila cesarska gosposka. Dolgo so gledali za njim. Ubežnik Jošt je požiral sline, da bi skril solze, ki se za pastirja ne bi spodobile, in hvaležno vzdihnil:

»Takšnega človeka pa še ne!«

»Tudi takšnih kot ti, je k sreči le malo«, je rekel možak zraven njega, kateremu je Jošt po nerodnosti stopil na nogo in mu jo skoraj zmečkàl.

Kako je godec Miha zvrtinčil cesarico, da ni Blejce ob jezero spravila zavoljo krompirja, se ni nikdar prav zvedelo. Eno pa je gotovo, da je tudi v cesarskem mestu Mihova bistrost zalegla več, kot vsa pisarska peresa. Zakaj Blejci imajo še dandanes svoje jezero.

Tudi to je kot pribito, da je Mihov Miha še dolgo godel veselim ljudem in jo marsikomu tudi — zagodel.

Konec

ŽIVE NAJ VSI NARODI...

Prešernove slovesnosti v Kranju so že pričele

V sredo, 3. decembra t. l., na dan obletnice Prešernovega rojstva je bila izvedena poklonitev zastopstev množičnih organizacij in mladine na pesnikovem grobu. — Slovesnost je bila zvečer ob umetni razsvetljavi in je nenavadno močno dojmila prisotne. Staro pokopališče je sedaj že skoro popolnoma preurejeno v gaj in tvori dostojen in resen okvir za obe mogili, Prešernovo in Jenkovo.

Isti večer je bil svečani koncert pevskega zbora, ki nosi Prešernovo ime. K strokovni oceni koncerta se bomo še vrnili. Omenjamo le, da je ta večer skladatelj Peter Lipar proslavil dvajsetletnico svojega ljudskoprosvetnega dela na področju pevske kulture. Zastopniki oblasti in raznih organizacij so mu izrekli čestitke in izročili spominska darila.

Javnosti moramo tudi sporočiti, da je bil veličastni bronasti Prešeren srečno pripeljan v Kranj na trg pred gledališče in da vzbuja splošno pozornost, ki se izraža v tisočerih opazkah, mnenjih, hvalah in tudi grajah. Spomenik Prešerna bo stal na visokem granitnem podstavku, ki ga pravkar sestavljajo. Dokler pa dela niso dovršena je seveda preuranjeno izražati mnenja o primernosti postavitve glede na trg in okolje. Za Kranj je gotovo najvažnejše, da spomenik končno ima in da tako izpolnjuje nalogo, ki si jo je zadal ob stoletnici pesnikove smrti.

Dne 3. t. m., na obletnico pesnikovega rojstva je bila hiša, v kateri je Prešeren l. 1849 umrl, odprta in avla dostopna javnosti. V izložbenih oknih so bila okusno razstavljena prešerniana in alegorija pesnikovega rojstnega okolja v Vrbi.

Č. Z.

Kaj pa s hišo, v kateri je umrl dr. France Prešeren?

To je hiša v Kranju, ki ima dvoje pročelij; eno na Prešernovo ulico št. 14, drugo pa na Tavčarjevo ulico št. 8. V hiši je bil do nedavnega trgovski lokal in zato je bila hiša v te namene prezidana in seveda tudi na ta način skažena.

V času, ko je v Kranju živel dr. France Prešeren, je bila v pritličju mala kavarnica, v prvem nadstropju pa je imel stanovanje in odvetniško pisarno naš veliki pesnik.

Že pred leti smo se odločili, kupiti to hišo, jo restavrirati in preurediti v nekak Prešernov muzej. Nekaj Prešernove zapuščine hrani ljubljanski Mestni muzej, ki nam jo bo odstopil, čim uredimo hišo, v kateri je pesnik umrl. Začetna dela so bila prekinjena zaradi nujnejših del pri Prešernovem gledališču. Čim bodo dela tam dovršena, se bomo lotili restavracije Prešernove hiše; vsekakor bo to še pred pomladjo.

Ureditev hiše bo predvidoma tako: v zgornjih prostorih z okni na Prešernovo ulico bo urejeno pesnikovo stanovanje z ohranjenim pohištvom in drugimi predmeti stanovanjske kulture iz tistih let. V zgornjih prostorih, ki imajo okna na Tavčarjevo ulico, bomo uredili Prešernovo advokatsko pisarnico, kjer bomo hranili tudi arhive in razne spomine v zvezi s pesnikovim bivanjem v Kranju.

Glede spodnjih prostorov mislim, da bi bilo kar prav urediti jih kot malo kavarnico, odprto samo določene ure dnevno in sicer kot lokal ali klub prosvetnih in kulturnih delavcev iz Kranja in okolice. Seveda bi ureditev tega kluba zahtevala skrbno roko, ki bi znala pričarati starinsko preprostost in toplino. V lokalu bi se dobila kaka kava, morda kaka pijača — paziti pa bi vsekakor morali, da hiše ne profaniramo v krčmo. Prešernovo poprsje na marmornem podstavku naj bi kar ostalo na mestu, na mizicah pa naj bi bile na razpolago slovstvene in druge revije. Tehnična možnost za ureditev takega kluba je; saj obstaja poseben prostor za kuho in shrambo, sprednji del hiše je ves podkleten in celo intimno senčno baročno dvorišče bi služilo, vsaj poleti, namenom kluba. — Ker bi bil poslovni čas le nekaj ur dnevno ali morda le nekajkrat tedensko, bi režijo prevzelo kako bližnje gostinsko ali kavarniško podjetj ali pa celo ena izmed slaščičarn, ki itak postajajo vsak dan bolj kavarnice.

S tako rešitvijo bi končno dobili naši prosvetni in kulturni delavci priložnost sestajanja, kjer bi se seznanili in izmenjavali mnenja. In tudi prostor, kjer bi gostje od zunaj našli topel, kulturen sprejem, pojasnila in stare znance. Možni bi bili celo komorni koncerti, interna predavanja in polemični razgovori, ki bi vsekakor vodili k večji iniciativnosti, ustvarjalnosti, višjemu nivoju in pravi usmeritvi vsega našega kulturnega dela.

Č. Z.

Še vedno neljubi sledovi

V našem listu smo pred tedni že ponovno opozarjali lastnike oz. upravnike hiš in trgovskih ter obrtnih lokalov, naj vendar že odstranijo sledove nemških napisov. Poziv ni dosti zalegel in priča le o skrajni malomarnosti in o pomanjkanju zavednosti in narodnega ponosa.

Obljubili smo, da bomo s prstom pokazali na take primere, če naš poziv ne bo zalegel.

Sledovi nemških napisov so kar preveč vidni na Koroški cesti štev. 27, na stavbi bivše IKE, v kateri je sedaj več uradov množičnih organizacij in partijskih forumov, na sosedni hiši, kjer ima lokal Mestna brivnica, tudi slabo maskiran napis »Trafik« še dobimo ter več drugih po mestu (Titov trg 15, Jenkova 1, itd).

Prav malo je pomagal tudi naš poziv, da bi vsaj s tablic z označbo ulic in hišnih številk odstranili večletni prah. Ali bo treba tudi te hiše javno citirati?

Še nadalje nam je v sramoto, otrokom pa življenjsko nevaren, pločnik pred Staro pošto. Kar oglejte si to nemarnost in nevarnost za zlome nog, če ne še kaj hujšega.

Prav nesnažna so tudi nekatera dvorišča. Imamo v mestu nekaj starih stavb, ki jih razni avtorji navajajo v svojih znanstvenih spisih — tujec pa pride potem v Kranj in prosi, da ga vodimo v te hiše. Tamkaj pa moramo vodniki zardeti : dvorišča so prava gnojišča, s slabo zaprtimi greznicami in vso mogočo navlako.

Vse naštete in tudi nenaštete napake se da igraje, brez večjih stroškov popraviti. Storite to vsaj do 28. t. m., ko bo Kranj sprejel spet toliko Prešernovih častilcev iz domovine in tujine.

Filmi, ki jih gledamo

PRAVLJICA ZA OTROKE OD OSMEGA DO DEVETDESETEGA LETA

»Čudež v Milanu« je socialna pravljica italijanskega neorealista De Sice. Malokateri film je izzval toliko diskusij in bil deležen tako nasprotujočih si ocen. Katoliška cerkev ga je uvrstila takorekoč med prepovedana dela, ker je v njem videla smešenje Kristusovega življenja. Spor okoli filma je nastal zaradi tega, ker so možna različna tolmačenja vsebine. Čeprav je misel filma dokaj preprosta, presenečajo gledalca povsem nova izrazna sredstva v neorealističnem filmu, njegova pravljična zunanja oblika in simbolika. Prenekateri gledalec začuden in zmeden odhaja domov. Morda iz politične oportunosti De Sica namerno prepušča gledalca lastni presoji. Za kaj gre?

V filmu je brez dvoma osrednja misel, da današnja družbena ureditev v Italiji ne daje revežem upanja v svetlejšo bodočnost. V predmestju Milana je celo mesto beračev in brezposelnih, ki jih združuje naiven fant Toto, najdenček, vzgojen v sirotišnici, poln nesebične ljubezni do sočloveka. Komaj si za silo urede življenje, že jih kapitalist — lastnik zemljišča podi s policijo, ker hoče začeti z eksploatacijo nafte. Skušajo ga preprositi z lepo besedo, ko pa jim ne uspe, se upro policiji s pomočjo čudežnega goloba. Čudežen golob pa jim prinese nesrečo. V revežih vzplamti pohlep, ko zvedo, da s pomočjo goloba lahko uresniči vsak svoje osebne želje. Med njimi pride do razdora in policija jih prežene. Končno odlete na metlah v deželo, kjer bo revežem »dober dan« resnično dober. V Italiji za njih ni prostora.

Film biča slabosti italijanske družbe in osebne slabosti ljudi, tako revežev kot kapitalistov. Vsebinsko je izredno bogat, tako da je mogoče na raznih detajlih in epizodah zgraditi cele teorije, med drugim celo o individualizmu kot rak-rani italijanskega proletariata. Film je poln toplote in preprostosti ter globokega humanizma, pravtako pa mu ne manjka grenke ironije in sarkazma.

TRETJI ČLOVEK

je režiserska mojstrovina prvega reda (rež. Sir Carol Reed), dasi je scenarij (Graham Green) še dokaj nepopoln. Nakazana sta dva globoka in človeško pretresljiva psihološka problema: 1. kako utegne v nenavadnih zgodovinskih okoliščinah simpatičen, dasi nekoliko lahkomiseln človek postati — zločinec velikega formata in moralna propalica; 2. kako zločinčev prijatelj in ljubica nihata med človeško zvestobo na eni (ne ga izdati!) in moralno pravičnostjo na drugi strani (preprečiti mu zločinsko delovanje in ga kaznovati). Vendar sta oba problema, tudi drugi, ki je bil avtorju bolj važen in ga je nekoliko bolj izdelal, ostala ob strani in prava vsebina filma je le napeta, psihološko sijajno podprta in v verno zgodovinsko okolje (po vojni, na štiri cone razdeljeni Dunaj) postavljena kriminalka. Kljub tej literarni nepopolnosti nas film vendarle v mnogih ozirih zadovolji: mojstrska je zlasti igra skoraj vseh (razočarala je le Alida Valli), najbolj seveda neprekosljivega Orsona Wellesa, ki igra majhno, a pomembno vlogo tihotapca Harryja Limea. Čudovito je zadeto — dasi nekoliko karikirano — vzdušje razdejanega in okupiranega Dunaja (odlično je nianširana govorica, kako razni ljudje govore angleščino: dunajski preprosti človek, dunajski intelektualec, Rus, Amerikanec). Nekatere presenetljive avtorjeve ali režiserjeve domislice so take, da ostanejo za dolgo v spominu (prizor z mačko pri neznančevih nogah, po katerem prvič izvemo, da je Harry Lime še živ; prsti, ki se iztezajo skozi rešetko kanala na cestišču — Harryjeva smrt; nad vse preprosti, a prav s svojo nasilno režijsko preprostostjo nenavadni zaključni prizor, ko stopa dekle po dolgem jesenskem drevoredu pokopališča mimo zavrženega prijatelja — itd.). — Eden najčudovitejših umetniških elementov filma pa je scenska glasba: solo citre, ki neprestano in v najrazličnejših variacijah ponavljajo le dva motiva. Glavni napev iz »Tretjega človeka« ni zaman napravil zmagovito pot najbolj zakotnega orkestra. — Film, ki je težak in krut, pa si bomo vendarle večkrat ogeldali.

G.

Robinzon ne sme umreti

NEKAJ MISLI PRED PREMIERO JESENIŠKIH GIMNAZIJCEV

Dijaki jeseniške gimnazije delajo že nekaj let pri odrskih uprizoritvah. Tako so prejšnja leta z velikim uspehom uprizorili Fodorjevo »Maturo«, Nušićeve »Žalujoče ostale«, slavnostno akademijo — Kranjčevo »Borbo za novi svet« in dramatizacijo Burnettinega »Malega lorda«. Igrali so na Jesenicah, pa tudi gostovali pri delovnih kolektivih in v republiškem tekmovanju dvakrat dosegli drugo mesto v igri in zborni deklamaciji. V Radovljici in na Dovjem so igrali za borce JLA, v Bohinjski Bistrici za mednarodni praznik žena, lani pa na Jesenicah za Novoletno jelko mladini in staršem.

Letošnji osmošolci — prav vsi do zadnjega — pripravljajo novo kulturno razvedrilo pionirjem, mladincem in staršem. Uprizorili bodo Forsterjevo mladinsko igro »Robinzon ne sme umreti«, ki jo je poslovenil Ost (Osip Šest), znani gledališki delavec.

Kdor bi pričakoval v tej igri zgodbo o doživljajih in čudovitih prigodah pomorščaka Robinzona Kruzoja, bo morda malce razočaran, ker ne bo videl tistega, o čemer je že bral v knjigi (in kdo je ni bral v svoji mladosti!). »Robinzon ne sme umreti« je igra o Danielu Defoeju, pisatelju »Robinzona« in njegovem rokopisu. Forster je knjigo napisal po motivih njegove knjige.

Daniel Defoe je na starost popolnoma obubožal. Je napol slep, bolan, brez gmotnih sredstev, saj gospodinji ne more plačati niti za hrano in stanovanje. Ima pa še eno dragocenost — orumenele liste svojega rokopisa »Robinzona«. Toda ta dragoceni rokopis mu ukrade njegov sin Tom, potepuh in pijanec, delomržnež in lenuh, ter ga proda starinarju. Družbica fantičev, ki se igrajo Robinzona na obrežju Temze v Londonu, zve za tatvino. Zato zasleduje tatu, dokler ga ne odkrije v pristaniški krčmi »Pri rumeni papigi«. Sam angleški kralj sodi. Z njegovo pomočjo Defoejev sin odkupi rokopis in ga vrne očetu, sam pa se poboljša: delo ga zopet vrne v pošteno človeško družbo. Pisatelj Defoe z dragocenim rokopisom v roki in v prelepih sanjah umre. Zadela ga je kap.

Spretno napisana igra je polna komičnih, prisrčno šaljivih, a tudi resnih prizorov, kakršno je pač življenje: smeh skozi solze. Polna je etike. Vzgaja, osvaja in plemeniti mladostnike — »divjake« Robinzonovega kova. Hkrati je ostra in duhovita satira na angleško plemstvo, ki se predaja zgolj užitkom, pri tem pa ponosno izjavlja, da ne bere knjig.

Igro »Robinzon ne sme umreti« je pred leti uprizorila ljubljanska Drama. V letošnji sezoni jo bodo uprizorili tudi drugod — poklicna gledališča v Celju, Postojni in Kopru. Jeseniško uprizoritev je pripravil režiser Jože Tomažič.

J. T.

V Predosljah - „Rdeče rože“

Izobraževalno-umetniško društvo »Gorenjec« iz Predoselj je pod vodstvom J. Sicherla, učitelja iz Predoselj, uprizorilo v nedeljo 23. novembra na Kokrici Jožeta Mojškrica »Rdeče rože«, dramo v petih dejanjih. Delavna družina iz Predoselj je dramo uprizorila že štirikrat.

Rdeče rože so trd oreh. Režiserju Sicherlu se je posrečilo izluščiti jedro:

Inženir Filder, tovarniški podravnatelj, pohotnež, sovražnik delovnega ljudstva, je povezan z nekaterimi delavci in z njimi hoče doseči, da bi iz tovarne odpustili štirideset delavcev, ostalim pa znižali plače. Filderja razkrinka Tone Jerič, zaupnik organiziranega delavstva, Mara Maličeva, tovarniška delavka in razočarana Filderjeva ljubica, pa sodi in izvrši sodbo nad pohotnežem in sama nad sabo. Filderjevega umora je sprva osumljen Jerič, ki ga aretirajo prav v trenutku, ko mu v rokah umre Cilka, njegova žena in mati dveh otrok. Pozneje je izpuščen v svobodo, ker se je sodišče prepričalo, da je delo izvršila Mara Maličeva. Jerič slavi zmago s svojimi tovariši, zmago, ki je začetek upora...

Glavne vloge so tolmačili Jože Košir kot Jerič, ki je bil najmočnejši in najbolj prepričljiv od vseh igralcev; Ivan Mubi kot Filder, ki je prav odlično kreiral izprijenca; Francka Bogatajeva — Jeričeva žena — je bila prav prepričljiva v četrtem dejanju; mnogo truda je vložila v svojo vlogo Cilkina sestra, Truda Geringerjeva. Na nekaterih mestih pretiha Mara Maličeva je bila sicer prav dobra. Tako bi lahko našteval po vrsti vse, ki tvorijo to uspešno družinico, pa ni dovolj prostora.

Toliko lahko pribijem: tako posamezne ustvaritve kot tudi epizode, n. pr. v gostilni in v ravnateljevi sobi, so bile skrbno izdelane in dobro podane, za kar gre vse priznanje posebno režiserju. Škoda, da so ga v Predosljah izgubili, ko se je preselil na Kokrico.

»HAMLET« V KAMNIKU

Uprizoritev Hamleta je bila za Kamnik težko pričakovani dogodek. Priznamo, da smo bili prijetno presenečeni, ker so bili igralci in režeser kos težki nalogi, ki jo zahteva to pomembno delo svetovne književnosti.

Režiserja tovariša Cirila Gostiša iz Šmarce pri Kamniku poznamo. Že petindvajset let deluje na odru in malone ves slovenski gledališki program je šel skozi njegove roke. Pa ne samo lažja dela, ki so ponavadi na repertoarju naših pedeželskih odrov, na oder je uspel postaviti tudi tista, ki so do režiserja in igralcev najbolj zahtevna in pomenijo vrh domače in svetovne gledališke umetnosti. Tako smo lani gledali na prostem pred gimnazijo izvrstno uprizorjeno Župančičevo »Veroniko Deseniško«. Letos je gledališka družina iz Šmarce pod njegovim vodstvom na kamniškem kulturnem festivalu ob 100-letnici podjetja »Kamnik« tako dobro izvajala Mire Pucove »Operacijo«, da bi igra zaslužila ponovne uprizoritve sredi sedanje gledališke sezone.

Sedmošolci kamniške gimnazije so v režiji Cirila Gostiša ob koncu šolskega leta z uspehom uprizorili Nušičevo komedijo »Navaden človek«, v počitnicah pa so koristno uporabili svoj čas za študiranje »Hamleta«. Po uspeli večkratni uprizoritvi v Šmarci in gostovanjih in Domžalah in Komendi so v soboto in nedeljo nastopili s Hamletom tudi na odru kamniškega prosvetnega doma obakrat pred polno dvorano. Mladi igralci so svoje nalogo izpolnili v splošno zadovoljstvo. Videlo se je, da se je moral režiser precej truditi, da je izoblikoval like, kakršne zahteva drama, da pa je v tem v veliki meri uspel.

Ustanovili so „Solidarnost“

Stare in bogate delavske tradicije je imela v Kamniku predvojna »Solidarnost«, zato so je zdaj obnovili. V novo delavsko kulturno društvo, ki je imelo pred kratkim ustanovni občni zbor, so se vključili: SKUD Podjetja Kamnik, KUD »Josip Molk« iz Mekinj in kamniški pevski zbor »Solidarnost«. Pričakujejo pa, da se jim bo priključil tudi mladinski pevski zbor »Planika«. Tako ima današnja »Solidarnost« v začetku močan pevski zbor ter godbeno in dramsko sekcijo. Godbeni sekciji je pristopila celotna kamniška godba na pihala.

Groba žalitev

V praznično razpoloženje, ki so ga pretekli petek in soboto povzdigovale številne odlično izvedene prireditve tržiških množičnih organizacij in društev, je v nedeljo zjutraj udarila groba žalitev tržiškega delovnega ljudstva in še posebej mladega muzejskega društva, ki si prizadeva zbrati spomenike tržiškega žitja in bitja v preteklosti. Muzejsko društvo je počastilo dan republike z razstavo doslej zbranih dokumentov NOB v eni tržiških izložb. V nedeljo zjutraj med četrto in peto uro pa je nekdo, ki je bil na srečo opažen in ga torej ne bo težko izslediti, s kamnom razbil petmilimetrsko steklo izložbenega okna v izmeri 3 m² in odnesel v izložbi razstavljeno puško, simbol narodnoosvobilnega boja. Dejanje je vzbudilo med tržiškim prebivalstvom silno ogorčenje, zlasti ker je naperjeno proti plemenitim stremljenjem mladega muzejskega društva, ki si brez sredstev prizadeva ustvariti čim popolnejši muzej v ponos vseh Tržičanov. Storilec mu je zadal s svojim dejanjem ogromno, trenutno nepopravljivo škodo na steklu, cenjenem na 20.000 din, samo zato, da je odnesel puško, ki je tako ne bo mogel rabiti. Upamo, da bo s sodelovanjem vseh občanov zločinec kmalu prijet in se bo moral za svoje dejanje pošteno spokoriti.

Iz delovnih kolektivov

Ukrepi za izboljšanje delovne varnosti v jeseniški železarni

Zaradi naraščanja nesreč v jeseniški železarni, med njimi tudi takih, ki so zahtevale življenje delavcev ali povzročile njihovo trajno delovno nesposobnost, je upravni odbor Železarne Jesenice imenoval po nalogu G. O. ZSS člane koordinacijskega odbora higiensko tehnične zaščite dela, ki so do sedaj izdali celo vrsto varnostnih ukrepov za zmanjšanje nezgod in o teh navodilih in ukrepih seznanili vsa obratovodstva in vse člane delovnega kolektiva.

Po danih navodilih Upravnega odbora železarne Jesenice in po sklepu G. O. ZSS, so se člani koordinacijskega odbora sporazumeli za naslednji delovni program:

Da se sestavi pravilnik o obratnem tekmovanju za znižanje obratnih nezgod in izvrši temeljit pregled vseh obratov v pogledu hig.-tehn. zaščite po navodilih Upravnega odbora Železarne. Nadalje, da organizirajo predavanja za vse člane delovnega kolektiva in sicer o vzrokih in posledicah poškodb ter o najbolj nevarni poklicni bolezni — silikozi. Zadolžili so vsa obratovodstva, da morajo na obratnih sestankih povdarjati važnost hig.-tehn. zaščite delavcev in pregledati ter kompletirati vse omarice za dajanje prve pomoči po obratih. Pregledati se mora tudi vse reševalne priprave, voditi stalno kontrolo čistoče kuhinjskih in stanovanjskih prostorov, delavsko uslužbenskih domov, skupno s kontrolo kalorične vrednosti hrane. Očiščeni morajo biti vsi prostori, prehodi in ozka grla v obratih in med njimi. Pregledani in dezinficirani morajo biti vsi obratni higienski prostori. Dosledno se mora izvajati kontrola nad pravilnim uporabljanjem zaščitnih sredstev. Kontrolirati se mora razsvetljava zunanjih prostorov, obratov itd.

Tekmovanje v zgoraj navednih in podobnih primerih je obvezno za vse obrate v jeseniški železarni. Obrati, ki bodo najbolj vestno izpolnjevali zgornje pogoje in ki ne bodo imeli nobenih smrtnih in težkih nezgodnih primerov in čim manj manjših nezgod, bodo prejeli nagrade.

Organizacija higiensko-tehnične zaščite dela v jeseniški železarni je bila doslej razmeroma šibka. V inozemskih železarnah je zaposlen pri zaščiti dela cel štab sposobnih ljudi. V Westfallenhuette v Dortmundu je pri staležu 11.000 delavcev zaposlenih 28 članov delovnega sveta, od katerih ima vsak pod svojim nadzorstvom večji obrat ali pa skupino manjših obratov. Ti imajo vso pristojnost glede izvršitve vseh nalog socialnega skrbstva in zaščite dela in so neodvisni od obratovodstev svojih obratov.

Že 19. novembra izpolnjen letni proizvedni načrt

Podjetje »Kamnik« je prispevalo nad dva milijona za komunalno dejavnost

Delovni kolektiv kamniške smodnišnice je eden najbolj vzornih delovnih kolektivov in si je v številnih tekmovanjih priboril polno vidnih priznanj in nagrad. Pri njih tekmujejo delavci vseskozi v dobrem gospodarskem upravljanju, kar jim je tudi v tem letu prineslo novo delovno zmago: 19. novembra je Podjetje Kamnik izpolnilo letni proizvodni plan po količini, izbiri in vrednosti.

Podjetje »Kamnik« je letos prispevalo 1,5 milijona dinarjev za komunalna dela kamniške občine. Občini Kamniška Bistrica, kjer prav tako žive njeni delavci, je dalo 531.000 dinarjev, 100.000 dinarjev pa za dograditev šole v Stranjah. Sami urejujejo nov kulturni dom v Kamniku, ki bo do dneva JLA popolnoma gotov in ki jih bo stal nad 10 milijonov dinarjev. Tu bo kamniško delavsko društvo »Solidarnost« dobilo svoje stalne delovne prostore. Veliko in moderno gledališko dvorano, pa že oddaja na razpolago kamniškim kulturnim društvom, ki doslej niso imela kje javno nastopati.

Sadovi delavskega upravljanja

V ŠKOFJI LOKI NA TRATI NE POČIVAJO — Z LASTNIMI SREDSTVI SI BODO ZGRADILI ŽE 50 LET PRIČAKOVANI VODOVOD

V okolici železniške postaje Škofja Loka se je predvsem v letih po osvoboditvi razvila močna tekstilna in lesna industrija v vasi Trata, ki je bila do najnovejše upravno-teritorialne razdelitve ljudske republike Slovenije še samostojen KLO.

Na Trati je več industrijskih podjetij, in to Gorenjska predilnica, dve lesni industrijski podjetji in podjetja »Gradis« škofjeloški obrat.

Bivši lastniki teh podjetij so gledali samo na svoj lastni žep, zaslužili ogromne milijone, dočim na področju Trate niso za splošne koristi investirali ničesar. Ni naključje, da v poletnih mesecih, ko na Trati ni vode, posebno ob sušnih letih, ne bi mogli v slučaju požara vsled pomanjkanja vode gasilci uspešno intervenirati. Iz tega je razvidno, da jim je bilo žal tudi takšnih stroškov, ki bi ščitili njihovo lastno imovino.

Po osvoboditvi, ko so vsa podjetja prišla v ljudske roke, se je na takšne probleme tudi na Trati pričelo gledati drugače.

Delovni kolektivi so se zavedali, da je potrebno zaščititi narodno imovino, obenem pa ustreči že petdesetletni želji prebivalstva. Sklenili so, da zgrade vodovod. V bližini Trate se je našlo dovolj vode in se je že prva leta po osvoboditvi naredil izkop vodnjaka. Nadaljna gradnja je bila sicer ustavljena vsled finančnih težkoč, ni se pa nanjo pozabilo.

Tudi v tem primeru se je pokazal velikanski pomen izročitve tovarn delavcem v upravljanje. S tem je bila dana tudi možnost, da delovni kolektivi s finančnimi presežki sami razpolagajo.

Tako je delovni kolektiv Gorenjske predilnice na čelu z direktorjem tov. Stanetom Žagarjem in ob sodelovanju drugih kolektivov posebno podjetja »Gradis« zagrabil žadevo z vodovodom drugače. Ni imel pred očmi samo lastnih potreb po vodi, ampak se je zavedal, da bo s tem rešen problem preskrbe z vodo za vsa ostala podjetja in prebivalstvo na Trati. Voda, ki jo sedaj rabi prebivalstvo in podjetja, je poleg nezadostne količine tudi nezdrava, kar povzroča pri delavstvu mnogo črevesnih obolenj.

Dne 18. 11. 1952 je napočil že dolgo zaželen dan — pričela se je gradnja vodovoda. Gradnjo je prevzelo podjetje »Gradis« obrat Škofja Loka, investirala pa jo bodo po svojih možnostih vsa podjetja na Trati. Glavni del investicij odpade na Gorenjsko predilnico.

V prvih jutranjih urah so bili na mestu gradnje poleg skupine delavcev tudi direktor Gorenjske predilnice tov. Stane Žagar, direktor podjetja »Gradis« tov. Škofic, predsednika delavskega sveta in upravnega odbora Gorenjske predilnice tov. Križnar in tov. Oblak. Ti tovariši, ki imajo pri gradnji največ zaslug, so tudi zasadili prve lopate in gradnja se je pričela.

Vodovod na Trato se gradi in bo tudi zgrajen. Vsem tistim pa, ki so imeli razprave o vodovodu za predvolilni golaž, je začetek gradnje primeren odgovor.

Mp.

ZANIMIVOSTI *tu in tam*

Univerza na zvočnih trakovih

Nek profesor univerze v Cincinnatiju (Ohio) si je izmislil svojevrstno zbirko zvočnih trakov, na katere »lovi« najznamenitejše izobražence v svetu in njihove nauke. Tej zbirki je dal ime »Univerza na zvočnih trakovih«. V njej hoče zajeti najznačilnejše znanstvene teorije sodobnih znanstvenikov z raznih področij, ki bi jih oni sami razlagali. Ta »Univerza na zvočnih trakovih« naj bi postala svetovna fakulteta umetnosti, znanosti in humanističnih ved, ki bi po potrebi svoj arhiv zvočnih trakov tudi razmnoževala in posamezne trakove pošiljala visokim šolam po vsem svetu.

*

Ovčje oko kot fotografska leča

Dr. Ralph P. Creer, sodelavec univerze v Chicagu, je izdelal svojevrstno fotografsko kamero, v kateri je namesto steklene leče uporabil ovčje oko. S tako kamero se lahko slikajo le predmeti, ki so od leče oddaljeni največ 8 do 9 cm. Tako oko lahko slika le nekaj ur, nakar postane motno in zato neuporabno. Ta poizkus je zanimiv zaradi tega, ker bo verjetno koristil znanstvenikom pri raziskovanju očes in vida.

*

Nylonske osi

V Ameriki so začeli izdelovati nylonske osi, odlite iz enega kosa, ki pa imajo večjo odpornost kot metalne in so mnogo cenejše, ker ne zahtevajo mnogo gladenja in strojne obdelave. Razna poročila, ki jih pošiljajo odjemalci, govore o tem, da je poleg že omenjenih prednosti pomembno tudi to, da take osi ne povzročajo hrupa in ne zahtevajo natančnih dimenzij. Prav tako pa jih ni treba toliko mazati. Odporne so tudi proti kemičnemu dejstvu raznih kislin. General Electric Company jih uporablja pri izdelavi ventilatorjev. Z njimi je uspela zmanjšati proizvodne stroške za 65%.

*

Plastične leče v človeškem očesu

Britanski medicinski časopis »Lancet« objavlja podrobnosti iz poročila nekega angleškega specialista za očesne bolezni o vstavljanju plastičnih leč v človeško oko po operaciji očesne mrežnice (katarakta). Po dosedanjih izkušnjah očesnih zdravnikov so operacije, s katerimi so odstranjevali mreno z očesa, predstavljale le polovico zdravljenja. Sedaj pa vstavljanje plastične leče na mesto obolele zenice v precejšnji meri popravi vid. Plastična leča ni kopija človeške zenice, niti jo lahko zamenja, pač pa jo lahko trenutno nadomesti. Od 22 operacij, ki so jih dosedaj naredili, jih je 20 popolnoma uspelo.

*

Sovjetska pomoč Indiji

V lanskem letu je prizadela Indijo suša. Prisiljena je bila iskati pomoči v tujini in med drugimi tudi pri Rusiji. Le-ta je to stisko Indije izrabila in ji prodala 50.000 ton riža po dvakrat višji ceni kot na svetovnem tržišču. Seveda niso pozabili trobiti v svet o »nesebičnosti«.

Ko so letos indijski kominformovci v parlamentu zahtevali od vlade da se ponovno obrne na SZ za pomoč in hoteli ustvariti iz tega politični kapital, je bila vlada prisiljena dati izjavo o tej »pomoči« in se zanjo »zahvaliti«.

V spomin trpljenja težkih dni . . .

NA JAVORNIKU SO ODKRILI VELIČASTEN SPOMENIK ŽRTVAM NACISTIČNEGA NASILJA

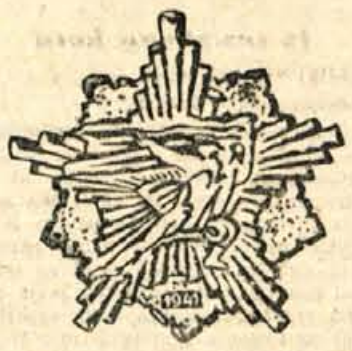

Na Dan republike — 29. novembra ob 11. uri dopoldne — je bilo na križišču stare in nove ceste pred tovarno na Javorniku odkritje veličastnega spomenika 168 žrtvam fašističnega nasilja z Javornika in Koroške Bele.

Še pred 11. uro so se ob zastrtem spomeniku začeli zbirati svojci padlih žrtev ter stotine drugih domačinov. Z Jesenic je prišla čolga povorka ljudstva s kovinarsko in hrušičansko godbo ter številnimi prapori na čelu. Ob stezi k spomeniku so stali naši prvoborci, svojci žrtev ter darovalci vencev. Na tribuni na desni strani spomenika so bili predstavniki naše ljudske oblasti, Zveze komunistov, Osvobodilne Fronte, Zveze borcev, Jugoslovanske ljudske armade ter ostali vidni javni delavci. Pri odkritju spomenika so sodelovale vse tri jeseniške godbe, pevci, pionirji in vojska.

Po uvodnih besedah, pevskih točkah in recitacijah je prvi spregovoril tovariš Tone Dolinšek, član CK ZKS in član Glavnega odbora Zveze borcev Slovenije. V svojem govoru je jedrnato in izklesano prikazal tista najtežja leta našega boj za socialno, politično in kulturno svobodo, boja za staro pravdo. Takrat, — je med drugim dejal tov. Dolinšek — ko se je zgrnila najbolj črna noč nad našo zemljo in ko je zavladalo nad našimi ljudmi nasilje, kakršnega človeštvo dotlej še ni videlo, je bila naša Zveza komunistov tista sila, ki je učila in vodila naše narode po revolucionarni poti k osvoboditvi.

Ob strelih častne salve sta tovarišica Kellhova, mati padlih partizanov, in tovariš Viktor Ropret, direktor jeseniške železarne, odgrnila zastor pred spomenikom. Pred tisočglavo množico je zablestel v zarji jesenskega sonca veličasten bronast kip — partizan iz leta 1941, ki poziva k uporu proti zasužnjevalcu in morilcu delavskega revirja. Po odkritju spomenika so govorili še zastopniki vojske, organizacijski sekretar okrajnega komiteja ZKS iz Radovljice tov. Bertoncelj in drugi, nato pa so sorodniki padlih žrtev in številni zastopniki organizacij, ljudske oblasti ter društev začeli polagati vence pred spomenik.

Še vse popoldne do večera in naslednje dni so ljudje obiskovali spomenik, prinašali vence in šopke ter z največjim spoštovanjem prebirali imena žrtev ter pesem, ki je vklesana v spomenik: »V spomin trpljenja težkih dni . . .«

Združeni pri delu in pesmi

GOSTOVANJE PEVSKEGA ZBORA JESENIŠKE SVOBODE V TRBOVLJAH

Po ustanovitvi »Svobode« je doživel tudi jeseniški pevski zbor reorganizacijo. Zbor se je več kot podvojil. Organirali so tudi tridesetčlanski ženski pevski zbor, iz obeh pa sestavili mešani pevski zbor, ki šteje sto pevcev. Izbrali so si program za gostovanje v Trbovljah. Da bi bilo več pestrosti, so povabili k sodelovanju tudi recitacijski zbor in folklorno skupino. S požrtvovalnostjo sodelujočih je bil program naštudiran in gostovanje v Trbovljah napovedano za 22. november.

Dobro pripravljeni so se podali jeseniški »Svobodaši« z veseljem na pot, saj so vedeli, da vračajo obisk pevskemu društvu »Slavček« trboveljske »Svobode, in da bodo kot delavci gostovali med delavci. V Trbovljah je bila vsa organizacija gostovanja poverjena pevskemu zboru »Slavček«. Ob prihodu se je zbralo pred mestnim domom na stotine trboveljskih rudarjev, godba na pihala, pevski zbor »Zarja« in pevski zbor »Slavček«. Goste je v imenu Trbovelj pozdravil predsednik LOMA Slavko Borštnar. Godba je zaigrala koračnice, pevska zbora pa sta zapela po eno delavsko pesem, nakar je zastopnik Jeseničanov, predsednik železarskega sindikata in predsednik jeseniške »Svobode« France Škrij zahvalil za izredno pozornost ter prisrčen sprejem.

Za koncert je vladalo v Trbovljah izredno zanimanje, saj so bile vse vstopnice v predprodaji razprodane. Pomnoženi moški zbor, ki šteje danes petinštirideset pevcev, je zapel štiri udarne, za njim pa je mešani zbor zapel tri pesmi, od katerih je zadnja, »Mrzel veter tebe žene«, poslušalce najbolj navdušila. Ob nastopu mešanega zbora so pozdravili Jeseničane zastopniki pevskega društva »Slavček«, jim izročili šopek rdečih nageljnov in lepo darilo. Za pozdrav se je zahvalil jeseniški pevovodja, poudaril nujnost tesnega sodelovanja in povabil »Slavčka«, naj spet obišče Jesenice, ter izročil »Slavčku« bronast kip, ki predstavlja jeseniškega železarja-toplica. Kip so izdelali v jeseniški livarni, modelzanj pa je naredil jeseniški železar Marjan Dolinšek.

MEŠANI ZBOR GLASBENE MATICE V RADOVLJICI

V nedeljo 32. 11. je v Radovljici koncentriral mešani zbor Glasbene Matice iz Ljubljane, pod vodstvom prof. Cirila Cvetka. Zbor je pel pred polno zasedeno dvorano in je za odlično interpretacijo skladb Lajovica, Osterca, Adamiča, Pahorja in Mokranjca žel obilen aplavz. Čista intonacija in piani so odlike zbora, katere je pod vodstvom dirigenta Cvetka pričakovati. Gostovanje zbora Glasbene Matice je bilo za Radovljico razveseljiv dogodek, ki, upamo, ne bo ostal osamljen.

SKUD „Oton Župančič" v Žireh je podal obračun

V sredo, 19. novembra je bil občni zbor sindikalnega kult.-umetn. društva »Oton Župančič« v Žireh. Zbor je bil obiskan precej bolje kot druga leta. Posebno razveseljivo je, da se je odzvalo povabilu veliko mladine, ki bo vsekakor morala odslej tudi na kulturnem področju več sodelovati.

Dramski odsek je še vedno najšibkejša sekcija SKUD, saj je to leto pripravila samo dve novi deli. S temi dvemi deli pa je gostovala na številnih odrih v bližnji in daljni okolici. Bilo je tudi več gostovanj sosednih kulturnih skupin na našem odru. — Največ je pač delal godbeni odsek, ki je imel dva samostojna koncerta, enega na domačem odru in drugega v Logatcu. Godbeni odsek ima težave, ker sodelujejo le mladinci, od katerih jih je odšlo 6 na odsluženje vojaškega roka in tako je sedaj godba na pihala nepopolno zasedena. Učijo se novi godbeniki, ki pa seveda ne bodo mogli še kmalu nadomestiti odišlih. — Orkester ima redne vaje, sodeloval pa je le pri raznih proslavah in drž. praznikih. — Na občnem zboru se nam je prvič predstavil »Havajski kvartet«, ki nam je na kitarah zaigral nekaj lepih skladb in žel veliko priznanje.

Knjižnica je redno poslovala v okviru SKUD. Posebno priznanje je vsekakor zaslužila knjižničarka tov. Ponamorenko, ki je žrtvovala skozi vse leto vse nedelje dopoldne ter bila vedno na mestu.

Ostali odseki so zadovoljivo delali. Seveda bi se dalo narediti še več, če bi sodelovali vsi. Žal je bilo mnogo osebnega trenja, kar je zelo oviralo večji delovni elan. Posebno se je to opažalo v dramski sekciji, ki je ravno vsled tega imela slabe uspehe. Veliko težav je tudi v tem, da nimamo svoje dvorane in tudi oder nam ni vedno na razpolago. Tako ne morejo biti na odru redno vaje, niti za prireditve ni vsakokrat dvorana prosta. Zato je največja želja vseh naših članov, da se pospeši gradnja zadružnega doma, kjer bo tudi naš SKUD imel vse možnosti da se še bolj razmahne.

Novoizvoljeni predsednik tov. Černigoj Riko je v razpravi povdaril škodljivost osebnih trenj med člani in napovedal temu škodljivemu pojavu najostrejši boj. Pozval je vse, da si podajo roke in složno delajo v korist kulturnega napredka Žirov in okolice.

Gore so lahko tudi nevarne

VAJE GORSKIH REŠEVALCEV

Preteklo nedeljo so imeli gorski reševalci postaj Kranj in Tržič skupne vaje z najmodernejšimi reševalnimi pripravami v severnem ostenju Storžiča. Vsi reševalci so se zbrali že v soboto zvečer v tržiškem domu pod Storžičem, kjer sta imela načelnika reševalnih postaj Tržič in Kranj tovariš Salbergar in tovariš Herlec uvodne referate, v katerih sta naglasila pomen teh vaj. Med drugim pa sta pozdravila tudi zastopnika JLA majorja Beleta, posebej pa še tehnično vodstvo z Jesenic.

Sledil je teoretični del vaj. Tehnični vodja centrale gorske reševalne službe tovariš More — je seznanil prisotne s prednostmi, ki jih ima reševanje z Mariner pripravo ter kombinacija te z Gramingerjevim sedežem. Prednost omenjenih naprav je v tem, da se z reševanjem z Gramingerjevim sedežem naveže (pripne) reševalec s ponesrečencem, ki sedi kakor v nekakem nahrbtniku (Graminjerjev sedež) na hrbtu reševalca, na tanko jekleno vrv. Medtem ko en reševalec odvija vrv s koluta, drugi regulira brzino spuščanja s pomočjo trenja na posebnih lesenih valjih.

Če je ponesrečenec toliko ranjen, da je zgoraj opisano reševanje nemogoče, si pomagamo z Mariner pripravo. Ta deluje na istem principu. Pripravo, ki je podobna nekakemu ležalnemu stolu, spuščajo po napeti jekleni žici, katere razpon je do 300 m navpične ali vodoravne razdalje. Po potrebi pa se spuščanje ponavlja toliko časa, da pridejo s ponesrečencem do dna stene. Prednost priprave pa je tudi v grušču velika. Spodaj ima dve zaviti cevi v obliki sank. Na teh vlečejo ponesrečenca po plazu navzdol. Ko pa pridejo do poti, pritrdijo s posebnimi vilicami na pripravo kolo in tako pripeljejo ponesrečenca v najkrajšem času v dolino.

Naslednji dan se še ni dalo, ko so reševalci že vstali. Razdelili so si dele reševalne opreme in odšli na vežbališče. Dostop pa ni bil tako lahek, ker je zapadlo nekaj novega snega. Pod nadzorstvom jeseniških reševalcev Medje, Koblerja in Gandija so pritrdili s klini fiksne dele naprave, potem pa je vsak reševalec posebej opravljal vsako fazo reševanja od odvijanja jeklene vrvi, zaviranja, do samega spuščanja s ponesrečencem.

V domu so imeli nato še kritično uro. Tovariš More se je pohvalno izrazil o disciplini, ki je bila ves čas vaj. Centrala GRS je poklonila Moriner reševalno napravo postaji Tržič. V kratkem jo bo dobila tudi postaja Kranj in ostale GRS postojanke, ki imajo svoj delokrog v Julijskih in Kamniških Alpah.

Pod Storžičem se naši alpinisti-reševalci niso seznanili samo z najnovejšo tehniko reševanja. V skupnem delu so se še bolj spoznali in poglobili medsebojno prijateljstvo.

L. J.

Nekaj ni v redu

z zdravstveno službo v Kranju

V zadnjem času zdravstvena služba v Kranju peša — tako govore po mestu. Ugotovitev popolnoma drži. Vendar ni potrebe za razburjanjem, ker je stvar le začasna — tako so nam dejali na Svetu za zdravstvo in socialno skrbstvo okraja. Kje tiči zajec?

Reorganizacija in decentralizacija državnega aparata se je obregnila tudi ob okrajni zdravstveni dom. Zdravstveni dom se je moral izseliti iz dosedanjega poslopja zaradi reorganizacije okrajnega odbora. Dom bo odslej samostojna ustanova. Začasno bo sicer moral iskati zavetja v različnih poslopjih, vendar je začasna ureditev le uvod v razširjenje in izboljšanje. Na bivšem poslopju tovarne »Obutev« so v toku adaptacije, ki bodo poslopje prilagodile potrebam novega zdravstvenega doma. Tam bo centralizirana celotna zdravstvena preventivna in kurativna — služba v okraju. Dom bo usmerjal celotno zdravstveno politiko okraja. V načrtu pa sta tudi dve novi ambulanti na Primskovem in v Stražišču.

Z zdravniško službo pa je stvar taka. V poslopju »Obutve« (telefon 218) sez nahaja dežurna bolničarka, ki sprejema naročila bolnikov in obvešča dežurnega zdravnika. Po zaslugi mestnega odbora razpolaga sedaj dežurni zdravnik tudi z rešilnim avtomobilom za potrebe hitre in nujne(!) intervencije. Poudarili pa so, da bo zdravnk dajal pomoč le v primeru težjih poškodb, kryavitev, porodov in nenadnih težjih obolenj. Niso redki primeri, da je zdravnik poklican brez potrebe. Bolniku se ne da počakati na vrsto v ambulanti in ga raje kliče domov. Primer: Bolnik ima že dva tedna roko v mavčevi obvezi, bolečine pa so nenadoma izginile. Kliče zdravnika, ker se boji, da mu ni »udarilo navznotraj«. Tudi zdravnik je končno človek, ki mu moramo prihraniti mučenje, z druge strani pa ga tako odtegnemo resnemu bolniku.

Č. Z.

POPRAVEK

V poročilu o predstavi »Krajnskih komedijantov« v naši prejšnji številki je treba besedico »velemestna« nadomestiti z besedico »vehementna«.

Zadružni dom v Šenčurju

Že štiri leta so prešla, od kar so v Šenčurju pričeli z gradnjo zadružnega doma. Zaradi nedelavnosti tedanjega gradbenega odbora je delo kmalu zamrlo. Šele letos v jeseni se je za gradnjo pozanimala Kmetijska zadruga v Šenčurju in nadaljevala graditev zadružnega doma iz lastnih sredstev — lanskoletnim in letošnjim dobičkom. Do 29. novembra je bil zadružni dom že pod streho. Z ostalim notranjim delom v domu bodo pričeli prihodnjo pomlad.

Zelo nas čudi, da je v Šenčurju še nekaj posameznih kmetov, ki ugovarjajo graditvi zadružnega doma. Ti nazadnjaki in reakcionarji ne upoštevajo niti tega, da v Šenčurju ni primernih prostorov za trgovsko poslovalnico in skladišče, za zadružno pisarno, pa tudi ne dvorane, kjer bi lahko imeli prireditve in kinopredstave. Toda njim navkljub bodo Šenčurjani zgradili svoj Zadružni dom v ponos vse občine.

PO VASEH IN MESTIH GORENJSKE

Novice iz Kranja in okolice

PRI PIJANČEVANJU IN KVARTOPIRSTVU ZAPRAVIL VSE OTROŠKE DOKLADE

Kam človeka privede pijača in kvartopirstvo, nam govori primer mizarja **Toneta Vidica**, zaposlenega v podjetju »Jelovica« v Škofji Loki, doma iz Primskovega. V tem mesecu je dobil mesečni zaslužek in otroške doklade za pet otrok v znesku 25.000 dinarjev. Pri pijači in kartah pa je vse zapravil v dveh dneh. Naši organi notranje uprave, ki z vso ostrino preganjajo kvartopirstvo, so primere kvartopirstva pred meseci že zasledili v gostilni pri »Jaku« na Primskovem. Ker se tam torej le-ti niso počutili več varne, so se preselili v privatno stanovanje k Borisu Staretu na Primskovem. Tu so kvartopirili za velike zneske in tu je tudi Vidic zapravil večji del svojega zaslužka in otroških doklad. To je počenjal tudi prej, vendar ne v tolikšni meri. Za ta mesec pa je zaradi neugnane strasti po pijači in kvartanju zapravil ves svoj zaslužek in otroške doklade in tako pustil ženo in pet nepreskrbljenih otrok brez vsakega dinarja. Takšno dejanje, ki zasluži najostrejšo obsodbo in prezir, je tudi prestopek zoper našo socialistično zakonodajo. Zato z vso pravico pričakujemo, da bo krivec klican na odgovornost in ostro kaznovan.

DVA POŽARA V ENEM TEDNU

Pretekli četrtek je v Šenčurju približno ob enih zjutraj sirena naznanila, da je v vasi požar. V plamenih je bila stanovanjska hiša vdove Angele Gorenčeve. Gasilci so bili takoj na mestu, toda žal jim je najprvo manjkalo cevi, takoj nato pa jim je odpovedala še motorka, tako, da bi požar uničil vse, če ne bi bili na mestu tako hitro gasilci iz Kranja. Tako je pogorelo le podstrešje, stanovanjski del hiše pa ni utrpel večjih poškodb. Kljub temu pa je škoda velika, ker je imela na podstrešju vso krmo za kravo in drva in je tako ostala družina tik pred zimo brez strehe, krme in drv.

Ponovno pa se je oglasila sirena v nedeljo okrog 22. ure. Tokrat pa je izbruhnil požar na Prebačevem. Gorelo je gospodarsko poslopje vdove Angele Kosove. Goreti je pričelo v šupi, kjer je imela steljo. Ker je bilo poslopje leseno je bilo takoj vse v ognju. Domači gasilci so bili na mestu, ter so tokrat prvič porabili svojo novo motorko, toda tu ni bilo več pomoči. Na mesto požara so takoj prihiteli gasilci iz Kranja in sosednjih vasi. Skupno se jim je posrečilo, da so z veliko požrtvovalnostjo preprečili požar sosednjih dveh hiš ter jim gre za to vse priznanje in zahvala.

Vzrok obeh požarov zaenkrat še ni ugotovljen.

NEMILJE BODO DOBILE ELEKTRIKO

Že davno so si vaščani Nemilj in Njivice, vasi pri Besnici, želeli, da bi napeljali električno razsvetljavo v svoj kraj. Šele lani so pričeli resneje govoriti o možnosti uresničitve teh želja. Seveda težave niso bile majhne, saj gredo stroški za tak načrt kar v milijone. Kljub temu se jih večina vaščanov ni ustrašila. Krepko so pljunili v roke in že lani so si pripravili drogove za napeljavo in si zagotovili večjo denarno pomoč Okrajnega ljudskega odbora. Tudi preseko za daljnovod so napravili in zgradili hišico za transformatorsko postajo. Kar jim je preostalo, je samo še to, da montirajo transformator ter napeljejo žico in hišne instalacije. Velika volja, ki vlada pri vseh, je porok, da bo v Nemiljah in v Njivici elektrika zasvetila še letos.

Iz tržiškega kota

SRAMOTNO NASILJE
Zahtevano ostro kazen

Pol ure pred polnočjo 23. novembra t. l. se je pripetil na cesti med Naklom pri Kranju in Bistrico dogodek, ki nam res ne služi v čast. Po cesti sta se na vprežnem vozu pripeljala Milan Povalj iz Zvirč pri Tržiču in Alojz Stroj iz Podtabora. Na križišču, kjer se odcepija od glavne ceste tista, ki polje proti Tržiču, sta prišla iz nasprotne smeri Vid Šuštar iz Dolenje vasi in Franc Mihelič iz Bistrice. Osebe na vozu so bile pijane in brez vsakršnega povoda pri tele pretepati z bičem in palico Vida Šuštarja, ki se je, star in bolehen, v nezavesti zgrudil. Pa še naprej sta ga s čevlji brcala in mu v takem stanju prizadela hude telesne poškodbe. Še ves naslednji dan je ležal v nezavesti. Prebivalstvo bližnje okolice se upravičeno zgraža nad takim sramotnim početjem pijanih fantov in zahteva prav ostro kazen za oba storilca, saj jo dejansko tudi zaslužita.

M. D.

Med Grintovcem in Ljubljano

IZ KAMNIKA

Razvili so sindikalno zastavo. Delovni kolektiv trgovskega podjetja »Kočna« v Kamniku je na večer pred Dnevom republike imel lepo slavje, na katerem je razvil svojo sindikalno zastavo. Od gostov sta slavnosti prisostvovala tov. Jakob Kralj, podpredsednik mestne občine in tov. Janez Čehun, predsednik KSS.

Anketa Ljudske univerze. Na prvem predavanju Ljudske univerze je 120 prisotnih poslušalcev odgovorilo na anketo, kakšnih predavanj si želijo v prihodnosti. Največ predlogov je bilo za ekonomsko-politična, potopisna in vzgojna predavanja. V smislu teh predlogov bo Ljudska univerza skušala ustreči splošnim željam. Prihodnje predavanje bo imel 10. decembra tov. Henrik Zdešar iz Ljubljane, ki bo govoril o sodobnih vzgojnih problemih. Predavanje bo zanimalo predvsem naše starše in vse, ki jim je pri srcu bodočnost naše mladine.

IZ MENGŠA

V Mengšu so napravili triletni načrt. Na vseh zborih volivcev in predvolilnih sestankih, ki so bili v zadnjem času na območju mengške občine, je bila glavni predmet razpravljanja komunalna dejavnost. Kjer je zdaj občina v Mengšu, je bilo prej požgano poslopje. Sedaj je poslopje, ki je dvonadstropno, že popolnoma obnovljeno in Mengšani so za njegovo obnovo mnogo prispevali. V pritličju so štirje razredi osnovne šole, v gornjih prostorih po občinske pisarne ter matični urad. Prihodnje leto začno z gradnjo nove šole, za kar je predvideno 30 milijonov dinarjev kredita. Občinski odbor v Mengšu ima že sestavljen tudi triletni gospodarski načrt, kjer je predvidenih 175 milijonov za komunalna dela. V tem načrtu imajo zajeto graditev klavnice, dogotovitev prosvetnega doma, zgraditev kopališča, premestitev pokopališča iz središča mesta, ureditev kanalizacije in parkov. 7. t. m. bodo volili Mengšani svoje najboljše, med najboljšimi kandidati za nov občinski odbor. Med te spada vsekakor sedanji predsednik občine tov. Tone Blejc, ki se mnogo trudi za napredek Mengša.

„Povesti z gorá" izidejo sredi decembra

NOVICE IZ DOMŽAL

Volitve v okrajni zbor proizvajalcev. Pretekli petek so vsa podjetja v ljubljanskem okoliškem okraju imela volitve odbornikov v zbor proizvajalcev. V domžalski občini so imeli posebno veliko udeležbo pri teh volitvah v »Induplati« v Jaršah, kjer so izvolili v zbor proizvajalcev tkalskega mojstra Jožeta Češnika in predilniškega mojstra Franca Majnika. V tovarni sanitetskega materiala »Vata« na Viru pri Domžalah pa so izvolili predsednico upravnega odbora podjetja tov. Jožico Toman, v tovarni klobukov »Univerzal« v Domžalah pa predsednico sindikalne podružnice tov. Cilko Janežič.

Močna kulturna razgibanost na domžalski gimnaziji. Domžalski gimnazijci imajo dobro organizirano kulturno življenje. Imajo svoj mladinski pevski zbor in dramsko družino. Sredi decembra nameravajo uprizoriti »Snegulčico«, 20. decembra pa bodo priredili velik pevski koncert, na katerem bo nastopil mali in veliki pevski zbor gimnazije. Pri tem koncertu bo sodeloval tudi mladinski orkester iz Črnuč.

Iz Poljanske doline

V ZMINCU SLABO GOSPODARIJO...

V občini Zminec se nahajajo ceste in pota v kaj slabem stanju. Prav takšna je podoba z mostovi čez Poljansko Soro, ki so vsi že zdavnaj potrebni nujne obnove, posebno tisti pri Brodah, kateri kmalu več ne bo za nobeno uporabo. Občinski odbor je sedaj kaj slabo gospodaril, čeprav živi na njegovem območju mnogo bogatih kmetov in dela tovarna furnirja v Bodovlju, ki bi vsi lahko s samoprispevkom pomagali, da se odpravi takšno stanje. Tudi za bližnje občinske volitve se tam ne čuti prave razgibanosti, kar je pripisati mrtvilu tamkajšnjih množičnih organizacij.

KRANJSKA GORA

V okviru Ljudske knjižnice so ustanovili v Kranjski gori šahovski klub. V času od 18. do 28. novembra t. l. so v počastitev Dneva republike priredili nagradni šahovski turnir med mladino in starejšimi člani. Za turnir, ki je zelo lepo uspel, je vladalo med kranjskogorskimi šahisti veliko zanimanje.

Z Jesenic in dolin obeh Sav

CESTARJA ŽE IMAJO, VODNEGA BAZENA PA ŠE NE

Vas Bohinjska Bela, ki stoji na pragu bohinjskega kota, je sestavljena iz dveh vasi: iz Zgornje in Spodnje Bele, skozi kateri pelje cesta z Bleda v Bohinj. Ta cesta in tudi vaške poti so bile zadnja leta precej zanemarjene, da so kar kričale po cestarju. Zdaj se je stanje popravilo. Dobili so svojega cestarja, ki skrbi za pota in ceste. Ni se treba več bati, da bi domačini in tujci potonili v blatu.

Bohinjska Bela kot letoviški kraj pa ima še neko veliko pomanjkljivost. Zgornja vas namreč nima dovolj vode za primer požara. Zato je nujno, da čimprej zgradijo bazen. Ljudska oblast in frontovci naj o tem resno razmislijo.

MLADINA OB PISENCI JE SPET OŽIVELA

V Kranjski gori, znanem letnem in zimskem letovišču, je bila na novo ustanovljena mladinska organizacija, ki je že izvolila svoj odbor. Upamo, da tokrat ne bo ostalo samo pri besedah, ampak bo mladina tista, ki bo razgibala življenje svojega kraja. Naj ne dopusti, da bi Kranjska gora ob začetku zimske sezone zapadla v zimsko spanje. Seveda morajo mladini pomagati tudi starejši in jo povabiti v krog svojega dela. Do sedaj se je že precej mladine vpisalo v pevski in igralski odsek.

Dopišujte v „Gorenjski glas"

Glas naših bralcev

JEZIK OČISTIMO!

Često poudarjajo v listih, člankih itd., naj čimbolj opuščamo tujke, naj se jih odvadimo vrivati povsod, ko pa imamo toliko lepih slovenskih izrazov, ki bi prav lahko zamenjali večino tujk, ki jih komaj ena četrtina bralcev razume. Časopis čita pretežno kmet, delavec itd., ko pa ga je prečital, včasih niti polovice ne razume samo zaradi neznanih tujk, ki jih včasih kar mrgoli po listu. Vprašujem se, zakaj je potem tako pisanje potrebno, ko pa ga dosti ljudi ne razume?

Upam, da si bo tudi Vaš list prizadeval, izogibati se tujkam vsaj tam, kjer je to mogoče brez večje škode za smisel.

A---n

V popolnosti se strinjamo z nasvetom tovariša A---n in obljubljamo, da se ga bomo držali.

Uredništvo

NIČ GA NI SPAMETOVALO

Še ni dolgo, ko se je knjigovod a Čebulj Jože vrnil s triletnih »počitnic«, čeprav mu je bilo obljubljenih 10 let zaradi številnih malverzacij. Vse kaže, da se je spet preobjedel domačega kruha in da se v triletnem premišljevanju ni prav nič naučil. 1. decembra je v kuhinji nekega jeseniškega hotela to zelo nazorno dokazoval z besedami, ki so blatile komuniste in ljudsko oblast.

Pisec teh vrstic se je ta večer čudil mirnemu zadržanju organu naše ljudske oblasti in Fronte na katere je Čebulj stresal svojo reakcionarno modrost.

M. Železnik

PROBLEM DVORAN V KRANJU

Vprašanje dvoran je v Kranju zelo pereče ter posega globoko v javno in kulturno življenje mesta in okolice. Število dvoran je nesorazmerno majhno zlasti v središču mesta. Zato je nujno potrebno, da se čimprej prične z gradno nove dvorane, ki bi ustrezala širšim potrebam. Dokler pa še nimamo nove dvorane se je treba pobrigati za načrtno in smotrnejše izkoriščanje razpoložljivih dvoran. Pravilna razvrstitev koristnikov, ki bi upoštevala posebnosti vsake panoge kulturnega in javnega delovanja, bi odstranila domala vse nevšečnosti.

V središču mesta Kranja v Sindikalnem domu je najemnik velike dvorane kino podjetje. Film je brez dvoma močno vzgojno sredstvo in v tem daleč nadkriljuje druge panoge. Vendar ne mislim povzdigniti film na neko vzvišeno mesto. Treba mu je le določiti mesto, ki mu pripada. Upoštevati pa je treba tudi potrebe semega podjetja, ki stremi za rentabilnostjo. Zato se ne morem strinjati s piscem članka v Gorenjskem glasu »Doživeli smo lep večer«, ki predlaga, naj bi se kino predstave vršile uro prej kot po navadi, kadar je zvečer kakšna druga prireditev v isti dvorani. Prva kino predstava naj bi se po njegovem predlogu, začela že ob 15. uri, druga pa ob 17. uri. Teoretično ni slaba zamisel, toda globlje pogledano ima več slabih strani. Delavec in uslužbenec končata svoje delo ob 14. uri, nakar gresta na kosilo in imata še druge opravke. Poleg tega so obiskovalci kina vajeni, da predstave začno vedno ob istem času. Vsaka sprememba bi zato povzročila padec števila obiskovalcev.

Realnejša rešitev bi bila, da se v takih slučajih predvaja film brez tednika, dekoracije pa pripravijo že v popoldanskem času, ko ni predstave. Pričetek prireditve naj bi bil ob 20. in deset minut. Na tak način rešujejo to vprašanje tudi v ljubljanski dvorani kina »Union«, ki je znatno večja kakor v Kranju.

Ivan Petrič

PREDAVANJA LJUDSKE UNIVERZE

LU kranjskega okraja je pričela v drugi polovici novembra s predavanji. V raznih krajih je imela preko trideset predavanj, ki so bila — razen nekaj izjem — vsa dobro obiskana.

V decembru ima okrajna Ljudska univerza naslednji spored:

Sreda, 10. decembra:	
Smlednik — Ažmanova:	Nega dojenčka
Trboje — Valentin Pavk:	Atomska sila in atomska bomba
Vokio — Šorlijeva:	Borba proti nalezljivim boleznim
Zapoge — Janez Čelik:	Rastlina — živo bitje
Šenčur — Franc Štiglic:	Borba proti nalezljivim boleznim
Mavčiče — Milan Dolenc:	Bolezni goveje živine
Rateče — Dr. Janko Kalan:	O negovanju zob
Žabnica — Dr. Drago Demšar:	O negovanju zob
Godešič — Ing. Pavel Kump:	Ocenjevanje in odbira mlade živine
Trata kol. — Dušan Baudek:	O družbeni in moralni vzgoji
Četrtek, 11. decembra:	
Gabrk — Ing. Ivan Pipan:	Vzreja mlade živine
Poljane — Dr. Franc Rutar:	Bolezni goveje živine
Gorenja vas — Milan Dolenc:	Bolezni goveje živine
Hotavlje — Ing. Anton Lasič:	O mlekarstvu
Žiri — Jože Likozar:	O perutninarstvu
Petek, 12. decembra:	
Bukovica — Miloš Lednik:	Umetna gnojila
Selca — Ing. Stambulič:	Obvarujmo rastline pred boleznimi
Češnjica — Velikonja:	Kako ustvarimo mlad sadovnjak
Zali log — Ing. Jurhart:	O gozdarstvu
Sorica — Ing. Pavel Kump:	Kako ocenjujemo in odbiramo mlado živino
Četrtek, 18. decembra:	
Naklo — Ing. Anton Lasič:	O mlekarstvu
Duplje — Ing. Ivan Pipan:	Vzreja mlade živine
Križe — Ing. Pavel Kump:	Travnik — obnova živinoreje
Goriče — Miloš Lednik :	Umetna gnojila
Trstenik — Jože Likozar:	Perutninarstvo
Gabrk — Leon Janškovec:	Kako vzgajamo najmlajše
Poljane — Dr. Janko Kalan:	Negovanje zob
Gorenja vas — Viliko Kus:	O moralni vzgoji
Trebija — Dr. Demšar:	Zobna obolenja
Sovodenj — Jože Kožuh:	Moralna vzgoja
Hotavlje — Dr. Jože Gregorčič:	Zdravstveno predavanje
Petek, 19. decembra:	
Šenčur — Ing. Pavšar:	O mlekarstvu
Vokio — Ing. Stambulič:	Obvarujmo rastline pred boleznimi
Trboje — Milan Dolenc:	Bolezni goveje živine
Smlednik — Ing. Lasič:	O mlekarstvu
Zapoge — Dr. Franc Rutar:	Bolezni goveje živine
Torek, 23. decembra:	
Cerklje — Ing. Pavel Kump:	Ocenjevanje in odbira mlade živine
Olševek — Velikona:	O sadjarstvu
Preddvor — Ing. Lasič:	O mlekarstvu
Velesovo — Ing. Ivan Pipan:	Vzreja mlade živine
Zalog — Ing. Stambulič:	Obvarujmo rastline pred boleznimi
Zali log — Šorlijeva:	Kaj moramo vedeti o nalezljivih bolez.
Selca — Dušan Bavdek:	O družbeni in moralni vzgoji
Železniki — Dr. Ivan Hribernik:	Higiena vasi in nalezljive bolezni
Bukovica — Leon Janškovec:	Kako vzgajamo najmlajše
Bukovščica — Franc Štiglic:	Kaj moramo vedeti o nalezljivih bolez.
Naklo — Viliko Kus:	O izbiri poklicev

Vsa navedena predavanja pričnо ob sedmih zvečer. Krajevne činitelje vabimo, naj poskrbe za čimštevilnejšo udeležbo.

ŠAH in ŠPORT

TAKO SE PA NISMO ZGOVORILI

Jeseniški nogometaši so »počastili« Dan republike na svoj način. V izložbi hotela Korotan so razstavili stare fotografije starih nogometašev. Nič bi ne imeli proti temu, če ne bi na teh fotografijah zagledali poleg drugih tudi obrazov Hitlerjevih petokoloncev Tschinkowitza Pepija, Zwischenbergerja Karela, Reinmüllerja Edija, Rössenerja Milana in še nekaj nacističnih »majhnih« zločincev.

Kdo izmed poštenih in zavednih Jeseničanov se ne spominja gornjih imen? — Zaradi izdajalskega petokoloništva Tschinkowitza in njegovih pajdašev leže v Begunjah stotine talcev, zaradi izdajalskih »športnikov« je bilo na tisoče ljudi zaprtih, mučenih s srednjeveško jezuitsko naslado do smrti. Na stotine je danes otrok, ki zaradi zgoraj navedenih zločincev danes nimajo staršev, nič manj pa ni črno oblečenih mater, ki so zaradi istih zločincev izgubile svoje može, sinove in hčere v Begunjah ter številnih drugih mučilnicah v Sloveniji in takratni Nemčiji.

Mar je res še kdo na Jesenicah in pri nas sploh, ki misli, da smo na vse to pozabili? Mar res nekateri jeseniški športniki mislijo, da je spet prišel čas, da se razni Tshinkowitzi lahko vgnezdijo v naša društva in streljajo od tam v hrbet našim ljudem? Če je pred vojno takratna Zimskošportna zveza dovolila, da je postal Tschinkowitz njen predsednik, naj današnji športniki vedo, da tega jeseniški delavci nikdar več ne bomo dovolili!

Delavci-športniki

TEDENSKA KRONIKA

Iz zdravstvene službe

Dežurni zdravnik za Kranj in okolico se nahaja v poslopju bivše »Obutve«, Kranj, Poljska pot, tel. 218. Pozive na dom sprejema dežurna bolničarka po telefonu štev. 218. Zdravnik bo obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

Dežurna zdravniška služba na območju ljudskega odbora mestne občine Jesenice od 5. do 12 decembra 1952. Dr. Milan Čeh. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri bo zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi pošodbami in močnimi krvavitvami.

Gledališče

Prešernovo gledališče Kranj je do nadaljnega zaprto zaradi zunanjih gradbenih del na fasadi gledališča.

DPD »Svoboda«, Stražišče:

Sobota 6. decembra ob 20. uri **Ivan Cankar »Pohujšanje v Dolini šentflorjanski«.**

Nedelja 7. decembra ob 20. uri: **Ivan Cankar »Pohujšanje v Dolini šentflorjanski«.**

Sreda 10. decembra ob 20. uri: **Ivan Cankar »Pohujšanje v Dolini šentflorjanski«.**

Kino

Domžale: 5. do 7. angl. film »Beli hodniki«; 10. in 11. italj. film »Težka leta«.

Mestni kino Jesenice: do 8. amer film »Plamen in puščica«; 9. do 11. franc. film »Slavčki v kletki«.

Koroška Bela-Javornik: 5. do 7. amer barvani film »Tisoč in ena noč«

»Storžič«, Kranj: do vključno 7. decembra franc. film »Divji deček«. Mladini izpod 16 let obisk filma zabranjen. 8. in 9. amer. film »Zimska zgodba«; 10. in 11. ameriški film »Chenne«. V nedeljo 7. dec. matineje ob 8.30 uri italj. film »Čudež v Milanu«, ob 10 uri amer. film »Mildred Pierce«, ob 14. uri risanke: »Veseli dogodek«, »Harlem« in »Koncert v Hollywodu«.

»Svoboda«, Stražišče: od 5. do 7. italj. film »Čudež v Milanu«. Predstave v petek ob 20. uri, v soboto ob 18. uri, v nedeljo ob 16. in 18. uri V nedeljo matineji ob 8.30 uri »Risanke«, ob 10. uri italj. film »Čudež v Milanu«.

»Zadružnik«, Primskovo: od 5. do 7. amer. film »Mildred Pierce«. Predstave v petek ob 20. uri, v soboto ob 18.30 uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20 uri. V nedeljo ob 10. uri matineja risank: »Veseli dogodek«, »Harlem« in »Koncert v Hollywodu. Za matineje vstopnina znižana od ostalih predstav in se vsi filmi in risanke mladini toplo priporočajo.

Kamnik: 3. do 7. amer. film »Kobilice«; 8. do 11. amer. film »Pot v utopijo«.

Škofja Loka: 5. do 7. amer. film »Irena Forsyte«.

Mali oglasi

Prodam, prvovrstno plemensko brejo kravo, dobro mlekarico. Matilda Košir, Kranjska gora 76.

Službo dobi mizar - priučen steklorezač, ki bi znal rezati steklo brez vlaganja v okna. Lahko je tudi upokojenec. Javiti se pismeno ali osebno pri trg. podjetju »Železnina« Jesenice.

Prodam dobro ohranjeno »Lutzovo peč« za ogrevanja 70 m³. Bren, Kranj, Klanc 51.

Lastnik in izdajatelj OOOF Radovljica, Kranj in Ljubljana-okolica. / Urejuje uredniški odbor. / Odgovorni urednik Dušan Baudek. / Naslov uredništva in uprave: Kranj, Savski breg 2/I. / Telefon štev. 475. / Izhaja vsako soboto / Ček. rač. 624-90200-7. / Tiska Gorenjska tiskarna, Kranj. / Celoletna naročnina znaša 300.— din, polletna 150.— din, četrtletna 75.— din, mesečna 26.— din, posamezna številka 6.— din.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem kolektivu in upravi tovarne »Tiskanine« za pozornost in darilo ob državnem prazniku 29. novembra. — **Pavlin Ana.**